

Maiju Laakso

Opas tilitoimiston palkanlaskijalle

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Tradenomi
Liiketalouden koulutusohjelma
20.04.2015

Tekijä Otsikko	Maiju Laakso Opas tilitoimiston palkanlaskijalle
Sivumäärä Aika	30 sivua + 1 liite 20.4.2015
Tutkinto	Tradenomi
Koulutusohjelma	Liiketalous
Suuntautumisvaihtoehto	Laskenta ja rahoitus
Ohjaaja	Lehtori Merja Lindholm
<p>Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa palkanlaskennan opas F.I.N. Konto Oy:n käyttöön. Oppaan tarkoituksena on koota yksien kansien alle asiat, joita tilitoimistossa työskentelevälle palkanlaskijalle tulee eteen, kun palkansaajilla on lomia tai muita työaikaan ja palkkaan vaikuttavia tekijöitä.</p> <p>Teoriaosuudessa lähteinä toimii työaika ja palkanmaksua koskevat lait ja työehtosopimukset, sekä palkkahallintoa koskeva kirjallisuus.</p> <p>Oppaan tarkoituksena on olla selkeä tietopaketti, joka auttaa palkanlaskijaa löytämään tarvitsemansa tiedon nopeasti yksistä kansista. Opinnäytetyö sisältää aiheen kannalta olennaiset osat laeista, jonka jälkeen käsitellään erikseen rakennusalan, LVI-alan ja Kuorma-autoalan työehtosopimuksia ja niissä esiintyviä poikkeuksia ja lisäyksiä lain määräämiin vähimmäisvaatimuksiin. Vuosiloma on käsitelty omana osionaan aiheen laajuuden vuoksi.</p> <p>Oppaassa ei ole palkanlaskentaa yleisesti koskevaa tietoa, eikä sitä ole tarkoitettu uuden palkanlaskijan perehdytykseen, vaan sen on tarkoituksena toimia apuvälineenä palkanlaskennassa, kun kuukausirutiineista poikkeavia asioita tulee eteen. Jotta oppaan päivitys olisi mahdollisimman helppoa, on se tallennettu sähköiseen muotoon.</p>	
Avainsanat	Palkanlaskenta, opas, vuosiloma, työaika, sairausloma, työajan lyhennys, perhevapaat, ylityö, vuorotyö, sunnuntaityö, arkipyhäkorvaus

Author Title	Maiju Laakso Guidebook for Payroll Accountant
Number of Pages Date	30 pages + 1 appendix 20. April 2015
Degree	Bachelor of Business Administration
Degree Programme	Economics and Business Administration
Specialisation option	Accounting and Finance
Instructor	Merja Lindholm, Senior Lecturer
<p>The purpose of this functional thesis was to produce a guidebook for a payroll accountant. The main objective was to put together a single document with a focus on any irregularities to monthly routines such as holidays, leaves or other factors influencing working time and wages.</p> <p>The theoretical part is based on legislation and collective agreements concerning working times and payroll, as well as professional literature.</p> <p>The guide is designed to be an easy to read information package, which helps the payroll accountant to find the information they need quickly in one place. The thesis includes the essential elements of the legislation concerning the topic, after which the construction, HVAC and truck industry collective agreements are addressed separately with exceptions and additions to the minimum standards as set by legislation. The annual leave is treated as a separate subject matter due to the scale of the topic.</p> <p>The guide is not meant to serve as a basic payroll guide, and is not intended to be used as an orientation guide for a new payroll officer; instead, it is intended to serve as an aid in payroll calculation when irregularities from monthly routines come up. In order to make it easy to update the guide, it is stored in electronic format.</p>	
Keywords	Payroll, guidebook, annual leave, sick leave, family leave, overtime, shift work, Sunday work, bank holidays

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Työsopimuslaki ja työaikalaki	3
2.1	Työsopimuslaki	3
2.1.1	Palkanmaksu	3
2.1.2	Palkka sairausloman tai muun työnteon esteen ajalta	4
2.1.3	Perhevapaat	5
2.2	Työaikalaki	5
2.2.1	Säännöllinen työaika	6
2.2.2	Lisä- ja ylityö	6
2.2.3	Sunnuntaityö	7
3	Työehtosopimukset	8
3.1	Rakennusalan työehtosopimus	9
3.2	LVI-alan työehtosopimus	13
3.3	Kuorma-autoalan työehtosopimus	18
4	Vuosiloma	21
4.1	Vuosiloman kertyminen	21
4.2	Lomapalkka	22
4.2.1	Lomapalkan laskeminen	22
4.3	Vuosiloma rakennusalan työehtosopimuksessa	24
4.4	Vuosiloma LVI-alan työehtosopimuksessa	25
4.5	Vuosiloma kuorma-autoalan työehtosopimuksessa	26
5	Lopuksi	28
	Lähteet	30
	Liitteet	
	Liite 1. Palkanlaskennan opas	

1 Johdanto

Opinnäytetyön aiheena on palkanlaskennan työtehtäviä avustava opas tilitoimiston palkanlaskennan tueksi. Oppaan tarkoituksena on nopeuttaa palkanlaskua ja tiedonhakua, kun eteen tulee kuukausirutiineista poikkeavia tapahtumia. Oppaasta pyrin tekemään selkeän ja helposti luettavan tietopaketin, jonka sisältö koostuu palkanlaskennan lakisäännöksistä ja työehtosopimuksien keskeisimmistä kohdista.

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii F.I.N. Konto Oy, joka on vuonna 2013 perustettu, kolme kirjanpitäjää työllistävä tilitoimisto Vantaalla. Yrityksen asiakkaina on lähinnä toiminimiä ja pieniä osakeyhtiöitä.

Yhteyshenkilönä opinnäytetyölle toimii pääkirjanpitäjä Irina Frolova, jolta sain opinnäytetyön aiheen. Kysyessäni häneltä olisiko jotain sellaista aihetta, josta voisin tehdä opinnäytetyön ja josta olisi oikeaa hyötyä työpaikallani, sain samantien vastauksena, että esimerkiksi osa-aikaisten työntekijöiden palkkojen, vuosilomakorvausten, pekkaspäivien, jne. selvittelyyn menee välillä kohtuuttomasti aikaa myös kokeneemmalta kirjanpitäjä-/palkanlaskijalta. Oppaan tarkoituksena ei siis ole olla aloittavan palkanlaskijan opas, eli se ei sisällä esimerkiksi palkanlaskentaohjelmiston käyttöä koskevia ohjeita tai tilitoimiston omia toimintatapoja selkiyttäviä ohjeita, vaan lähinnä erityistilanteisiin sovellettavia käytäntöjä.

Palkanlaskijan on tunnettava palkanlaskentaa koskevat lait, sekä eri alojen työehtosopimukset. Keskeisimpiä lakeja ovat työsopimuslaki, työaikalaki, vuosilomalaki ja ennakoperintälaki. (Stenbacka & Söderström 2012, 11.) Palkanlaskijan täytyy myös tietää mahdollisista erityislaeista, jotka menevät ns. yleislain edelle. Esimerkiksi työaikalaki on yleislaki, jota sovelletaan, ellei erityislailla ole muuta säädetty. On kuitenkin olemassa erikoislaki, jota sovelletaan nuoriin, alle 18-vuotiaisiin työntekijöihin, muun muassa ylitöihin ja enimmäistyöaikoihin liittyvissä asioissa. (Syvänperä & Turunen 2012, 15.)

Koska eri alojen käytännöt ja työehtosopimukset vaihtelevat paljonkin, on pienessä tilitoimistossa asiakaskuntaa pyritty jonkin verran rajaamaan myös toimialan mukaan. Opas tarkoitus rajata asiakasyritysten toimialat silmälläpitäen ja keskittyen erityisesti niihin tilanteisiin, joita pienemmillä toimijoilla tulee eteen, esimerkiksi osa- ja

määräaikaisten työntekijöiden lomakorvausten kanssa. Oppaassa keskityn rakennus-, LVI- ja kuorma-autoalan työehtosopimuksiin.

2 Työsopimuslaki ja työaikalaki

Työsopimus- ja työaikalaki ovat perustana monelle työehtosopimuksessa määritetylle asialle, eikä työehtosopimuksella voida sopia lakia huonommista ehdoista. Työehtosopimuksessa on usein myös viittauksia kyseisiin lakeihin. Seuraavissa kappaleissa käyn läpi tärkeimpiä ja aiheen kannalta oleellisia asioita työsopimus- ja työaikalasta.

2.1 Työsopimuslaki

Työsopimuslaki asettaa perustan työsopimukselle, jolla työntekijä sitoutuu tekemään työtä työnantajan lukuun tämän johdon ja valvonnan alaisena palkkaa tai muuta vastiketta vastaan. (Työsopimuslaki 2001, 1 Luku 1 §.)

Työnantaja on velvoitettu kohtelevaan työntekijöitään tasapuolisesti, ellei siitä poikkeamista voida perustella työntekijän tehtävän tai aseman perusteella. Määräaikaisissa ja osa-aikaisissa työsuhteissa ei saa, ilman asiallista syytä, soveltaa muita työsuhteita epäedullisempia työehtoja pelkästään työsopimuksen kestoajan ja työajan pituuden vuoksi. (Työsopimuslaki 2001, 2 Luku 2 §.)

Työnantajan tulee noudattaa vähintään yleissitovan työehtosopimuksen mukaisia määräyksiä työsuhteen ehdoista ja työoloista. Työehtosopimuksen määräysten kanssa ristiriidassa olevat työsopimuksen ehtojen sijaan noudatetaan yleissitovan työehtosopimuksen määräystä. (Työsopimuslaki 2001, 2 Luku 7§.) Jos työsuhteessa ei sovelleta sitovaa tai yleissitovaa työehtosopimusta, eikä työstä maksettavasta vastikkeesta ole sovittu, on työntekijälle kuitenkin maksettava hänen tekemästään työstä tavanomainen ja kohtuullinen palkka (Työsopimuslaki 2001, 2 Luku 10 §). Työehtosopimuksista on kerrottu tarkemmin omassa kappaleessaan.

2.1.1 Palkanmaksu

Palkka maksetaan palkanmaksukauden viimeisenä päivänä, ellei ole toisin sovittu. Palkka on maksettava vähintään kerran kuukaudessa, mutta jos aikapalkan perusteena on viikkoa lyhyempi aika, palkka on maksettava vähintään kahdesti kuukaudessa. Suorituspalkkaan perustuvassa työssä palkanmaksukausi voi olla enintään kaksi viikkoa pitkä, ellei suorituspalkkaa makseta kuukausittain maksettavan normaalin palkan yhteydessä. Jos suorituspalkkainen työ kestää kauemmin kuin palkanmaksukausi, maksetaan työhön käytetyn ajan mukaisesti kyseisen palkanmaksukauden osa palkasta. (Työsopimuslaki 2001, 2 Luku 13§.) Jos palkanmaksupäivä sattuu muulle kuin arkipäivälle, tulee palkan maksupäiväksi lähin edellinen arkipäivä (Työsopimuslaki 2001, 2 Luku 15 §).

Työsuhteen päättyessä päättyy myöskin palkanmaksukausi, ja työntekijälle maksetaan kaikki siihen mennessä kertyneet saatavat. Jos palkanmaksu viivästyy, työntekijällä on oikeus saada täysi palkkansa odotuspäiviltä, kuitenkin enintään kuudelta päivältä. Lisäksi viivästyneistä palkkasaatavista tulee maksaa viivästyskorkoa odotusajalta. (Työsopimuslaki 2001, 2 Luku 14 §.)

2.1.2 Palkka sairausloman tai muun työnteon esteen ajalta

Työntekijä, joka on estynyt tekemään työtänsä tapaturman tai sairauden vuoksi, on oikeutettu sairausajan palkkaan. Työsuhteen kestänyt vähintään kuukauden työntekijä on oikeutettu täyteen palkkaansa sairastumispäivältä ja sitä seuraavilta yhdeksältä arkipäivältä. Alle kuukauden kestäneessä työsuhteessa työntekijällä on oikeus 50 prosentin suuruiseen palkkaan. Työnantajan palkanmaksuvelvollisuuden päättyttyä työntekijällä on oikeus sairausvakuutuslain mukaiseen päivärahaan. (Työsopimuslaki 2001, 2 Luku 11 §.) Päivärahan maksaa kansaneläkelaitos (Sairausvakuutuslaki 2004, 1 Luku 3 §).

Jos sama sairaus uusiutuu 30 päivän kuluessa siitä, kun päivärahaa viimeksi maksettiin, alkaa oikeus päivärahaan sairastumispäivää seuraavasta päivästä ja työnantaja on velvollinen maksamaan palkan ainoastaan sairastumispäivältä. Sairausajan palkkaan ei ole oikeutta, jos työntekijä on itse tahallaan tai törkeällä huolimattomuudellaan aiheuttanut työkyvyttömyytensä. (Työsopimuslaki 2001, 2 Luku 11 §.)

Työnteon estyessä työnantajasta johtuvasta syystä, on työntekijälle tältä ajalta maksettava täysi palkka, jos hän on sopimuksen mukaisesti ollut työnantajan käytettävissä esteen ajan. Työnantajasta riippumattomat syyt velvoittavat työnantajan maksamaan työntekijälle palkkaa esteen ajalta, mutta kuitenkin enintään 14 päivältä. (Työsopimuslaki 2001, 2 Luku 12 §.)

2.1.3 Perhevapaat

Työntekijällä on oikeus saada vapaata työstä äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainrahakauden ajalta. Vanhempainvapaana voidaan pitää enintään kaksi vähintään 12 arkipäivän pituista jaksoa. (Työsopimuslaki 2001, 4 Luku 1 §.)

Työntekijällä on oikeus hoitovapaaseen alle kolmevuotiaan lapsensa hoitamiseksi. Ottolapsen kodalla oikeus hoitovapaaseen jatkuu kuitenkin siihen asti, kun lapseksi ottamisesta on kulunut kaksi vuotta, enintään siihen asti, kun lapsi aloittaa koulun. Vain toinen vanhemmista tai huoltajista voi olla hoitovapaalla kerrallaan. (Työsopimuslaki 2001, 1 Luku 4§.) Työntekijällä on oikeus tilapäiseen hoitovapaaseen lapsensa, tai samassa taloudessa asuvan, alle 10-vuotiaan lapsen sairastuessa äkillisesti. Vapaan pituus on enintään neljä työpäivää kerrallaan ja on se on tarkoitettu sairaan lapsen hoidon järjestämiseksi. (Työsopimuslaki 2001, 4 Luku 6 §.)

Työnantaja ei ole velvollinen maksamaan palkkaa perhevapaiden ajalta, mutta ansionmenetys lääketieteellisten tutkimusten ajalta on korvattava, jos raskaana olevan työntekijän lääkärintarkastuksia ei voida suorittaa työajan ulkopuolella. (Työsopimuslaki 2001, 4 Luku 8 §).

2.2 Työaikalaki

Jotta on helpompi ymmärtää eri alojen työehtosopimuksia, täytyy hallita työaikalain perusteet. Eri alojen työehtosopimuksissa on määritelty ehdot sekä työajoista että ylitöistä. Ne eivät kuitenkaan saa olla huonommat kuin työaikalain säädökset, jonka takia työehtosopimuksissa on monesti maininta siitä, että työajoissa ja ylitöissä noudatetaan työaikalakia. Työaikalaista onkin otettu työsopimusten perusteiksi yleisimmät säädökset säännöllisestä työajasta sekä lisä- ja ylitöiden teettämisestä.

2.2.1 Säännöllinen työaika

Työaikalain 6 §:n yleissäännöksen mukainen säännöllinen työaika voi olla enintään kahdeksan tuntia vuorokaudessa ja 40 tuntia viikossa. Viikoittainen työaika voidaan järjestää myös niin, että 52 viikon ajanjakson aikana keskimääräinen työaika on 40 tuntia viikossa.

Koska työaikalain mukaan työviikon ei tarvitse olla viisipäiväinen, säännöllinen työaika voidaan järjestää myös muilla tavoin: työpäivän pituus voi olla maksimissaan kahdenksan tuntia vuorokaudessa kuutena päivänä viikossa ja yhteensä enintään 40 tuntia viikossa (Syvänperä & Turunen 2012, 110).

Työnantaja ja työntekijä voivat halutessaan sopia liukuvasta työajasta. Liukuman tulee kuitenkin alkaa ja päättyä määritellyn liukuma-ajan sisällä. Kun sovitaan liukuvasta työajasta, täytyy ensin määritellä kiinteä työaika, työajan vuorokautiset liukuma-ajat, lepoajat sekä niiden sijoittuminen. Lisäksi sovitaan liukumatumtien enimmäiskertymistä. Liukumalla voidaan vuorokautista säännöllistä työaikaa lyhentää tai pidentää enimmillään kolme tuntia. Liukumasaldojen kertymä saa olla enintään +/- 40 tuntia. (Työaikalaki 1996, 13 §.)

2.2.2 Lisä- ja ylityö

Lisä- ja ylityö on työnantajan aloitteesta tehtyä työtä, joka ylittää sovitun työajan. Lisätyötä on sovitun työajan ylittävä työ, joka ei kuitenkaan ylitä säännöllistä työaikaa ja siitä maksetaan vähintään normaalia tuntipalkkaa vastaava korvaus. Ylityötä syntyy, kun työaika ylittää kahdeksan tuntia vuorokaudessa tai 40 tuntia viikossa. Ylityökorvauksena maksetaan kahdelta ensimmäiseltä vuorokauden säännöllisen työajan ylittävältä tunnilta 50 prosentilla korotettua palkkaa ja siitä seuraavilta tunneilta 100 prosentilla korotettua palkkaa. Viikoittaisen säännöllisen työajan ylittävältä osalta maksetaan ylityökorvauksena 50 prosentilla korotettua palkkaa siltä osin, kun se ei mene päällekkäin vuorokautisen ylityöajan kanssa. (Työaikalaki 1996, 17 & 22 §.) Ylityökorvaus voidaan myös sopia annettavaksi vapaa-aikana, jolloin vapaa-ajan pituus lasketaan samalla tapaa korotettuna, kuin ylityöstä maksettava rahallinen korvauskin. (Työaikalaki 1996, 23 §.)

Taulukko 1. Viikoittaisen ylityöajan laskeminen

	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su	Yht.
Sovittu työaika	8	8	8	8	8			40
Toteutunut työaika	10	10	8	12	8	8		56
Vuorokautinen ylityö	2	2	-	4	-	-		8
50 %	2	2	-	2	-	-		6
100 %	-	-	-	2	-	-		2
Viikoittainen ylityö						8		8

Sovitun työajan ollessa 40 tuntia viikossa lisätyötä kerry lainkaan, vaan kaikki sovitun työajan ylittävät tunnit ovat ylityötä, josta ensin lasketaan vuorokautisen ylityön määrä ja loput lasketaan viikoittaiseksi ylityöksi.

Taulukko 2. Lisätyöajan laskeminen

	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su	Yht.
Sovittu työaika	6	6	6	6	6	-	-	30
Toteutunut työaika	11	8	10	8	6	-	-	43
Lisätyö	2	2	2	2	-	-	-	8
Vuorokautinen ylityö	3	-	2	-	-	-	-	5
50 %	2	-	2	-	-	-	-	4
100 %	1	-	-	-	-	-	-	1

Kun sovittu työaika alittaa säännöllisen työajan, lisätyöksi luetaan sovitun työajan ylittävä osa, joka jää alle kahdeksaan tuntiin päivässä ja sen ylittävät tunnit lasketaan ylityöksi.

Ylityön teettämisen enimmäismääristä on säädetty työaikalain 19 §:ssä. Neljän kuukauden aikana ylitöitä voidaan teettää enintään 138 tuntia tai 250 tuntia vuodessa. Lisätöiden teettämisestä voidaan paikallisesti sopia tehtäväksi maksimissaan 80 tuntia kalenterivuodessa, mutta silloinkaan lisä- ja ylitöiden yhteistuntimäärä ei saa ylittää 138 tuntia neljässä kuukaudessa. Työehtosopimuksella voidaan sopia säädetystä neljän kuukauden ajanjaksosta toisin. Työehtosopimukseen perustuva ajanjakso saa kuitenkin olla enintään 12 kuukautta, eikä ylityön vuosittainen enimmäismäärä saa ylittyä.

2.2.3 Sunnuntaityö

Työ, jota tehdään sunnuntaina, kirkollisena juhlapyhänä, vapunpäivänä tai itsenäisyyspäivänä on sunnuntaityötä. Säännöllisen työajan puitteissa tehdystä sunnuntaityöstä on maksettava erillisenä sunnuntailisänä 100 prosentilla korotettua

palkkaa, ja ylitöistä maksetaan korvaus samaan tapaan, kun arkipäivänä tapahtuvasta ylityöstä. Sunnuntaillisää ei voida vaihtaa vapaa-aikaan. (Syvänperä & Turunen 2012, 117.)

Taulukko 3. Sunnuntaityöstä maksettavan korvauksen laskeminen

	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su	Yht.
Sovittu työaika	8	8	8	8	8	-	-	40
Toteutunut työaika	10	10	8	8	8	-	10	54
Vuorokautinen ylityö	2	2	-	-	-	-	2	6
50 %	2	2	-	-	-	-	-	4
100 %	-	-	-	-	-	-	-	-
Viikoittainen ylityö							8	8
Sunnuntaillisä							10	10

Sunnuntaillisänä maksetaan tehtyjen työtuntien määrän mukaisesti yhdenkertainen palkanosa. Ylityötunnit lasketaan vuorokausityöajan ylittäviltä tunneilta.

Itsenäisyyspäivä on ainoa lain mukaan palkallinen vapaapäivä, jos se sattuu arkipäivälle. Jos itsenäisyyspäivä olisi muuten ollut työpäivä, maksetan työntekijälle täyttä työpäivää vastaava palkka. Palkan saamisen edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijä on ollut työnantajan työssä yhtäjaksoisesti vähintään kuusi työpäivää ennen itsenäisyyspäivää. Jos työntekijä on töissä itsenäisyyspäivänä, maksetaan palkka sunnuntaityön mukaisesti. (Laki itsenäisyyspäivän viettämisestä yleisenä juhla- ja vapaapäivänä 1937, 3§-4§.)

3 Työehtosopimukset

Työehtosopimus on ammattiliiton ja työnantajaliiton välinen sopimus alakohtaisista palkoista ja työehdoista, joita noudatetaan sopimuksen soveltamisalalla (Työehtosopimuslaki 1946, 1§). Työehtosopimus voi olla joko normaalisitova, tai yleissitova. Normaalisitovalla työehtosopimuksella tarkoitetaan sellaista työehtosopimusta, joka sitoo sopimuksen sitoneita ammatti- ja työnantajaliittoja sekä niiden jäseniä. (Suomen yrittäjät.) Yleissitova työehtosopimus sitoo kaikkia alalla toimivia yrityksiä, riippumatta siitä, onko yritys työehtosopimuksen tehneen työnantajajärjestön jäsen (Työsopimuslaki 2001, 2 luku 7 §).

Työehtosopimuksen voimassaoloaikana ei saa järjestää sopimukseen tai sen osiin kohdistuvia lakkoja. Ammatti- ja työnantajaliitto on veloitettu valvomaan, että niiden jäsenet noudattavat sopimusta. (Työehtosopimuslaki 1946, 8§.) Työsopimuksen ehto, joka on ristiriidassa yleissitovan työehtosopimuksen kanssa, on mitätön, ja sen sijasta noudatetaan työehtosopimuksen määräystä (Työehtosopimuslaki 1946, 6 §).

Tilitoimistoalalla palkanlaskennassa on otettava huomioon useiden eri alojen työehtosopimuksia. Toimeksiantajayrityksellä on kuitenkin asiakkaina eniten rakennus-, LVI-, kuljetus- ja siivousalan yrityksiä, joten oppaassa käsitellään lähinnä näiden alojen työehtosopimuksia.

3.1 Rakennusalan työehtosopimus

Säännöllinen työaika on enintään 8 tuntia vuorokaudessa ja 40 tuntia viikossa. Kolmivuorotyössä työaika jaksotetaan viiden viikon jaksoille niin, että keskimääräinen viikkotuntimäärä tasoittuu 40 tuntiin viikossa. (Rakennusalan työehtosopimus 2014, 4 §.)

Säännöllinen työaika voidaan paikallisesti sopia järjestettäväksi myös niin, että se tasoittuu enintään kuuden kuukauden aikana keskimäärin enintään 40 tuntiin viikossa. Päivittäinen työaika voi olla enintään enintään kymmenen tuntia ja viikoittainen maksimityöaika 50 tuntia. Työajan lyhennyksen sisältyessä työaikajärjestelmään, tasoittuu työaika keskimäärin 38 tuntiin viikossa. Keskimääräistä työaikaa sovellettaessa voidaan paikallisesti sopia niin, että palkanmaksukauden palkka maksetaan keskimääräisen työajan mukaisesti. (Rakennusalan työehtosopimus 2014, 11§.)

Työntekijää ei voida lomauttaa ennen kuin työaika on tasoitettu sovittuun tuntimäärään. Työsuhteen päättyessä kesken tasoittumisjakson työntekijästä riippumattomasta syystä niin, ettei tasoittumisvapaata anneta ennen työsuhteen päättymistä, maksetaan 50 prosentilla korotettua palkkaa niiltä työtunneilta, jotka menevät yli keskimääräisen 40 viikkotyötunnin (Rakennusalan työehtosopimus 2014, 11 §).

Yli- ja hätätyö määritetään ja korvataan työaikalain mukaisesti. Työaikalain mukaisena ylitöiden enimmäismäärän tarkastelujaksona käytetään kalenterivuotta ja neljää

kuukautta, ellei paikallisesti ole sovittu, että tarkastelujaksona käytetään yksinomaan kalenterivuotta. (Rakennusalan työehtosopimus 2014, 13§.)

Vapaina annettavat arkipyhät ja itsenäisyyspäivä korvataan 8 tunnin mukaan, ellei ole sovittu lyhyemmästä säännöllisestä työajasta, jolloin ne korvataan sovittun työajan mukaisesti. (Rakennusalan työehtosopimus 2014, 11§.)

Työntekijän oltua töissä vähintään yhden kuukauden, hänellä on oikeus palkkaan vihkpäivänään, 50- ja 60-vuotispäivänään, varusmiespalvelun edellyttämän kutsunnan ja siihen liittyvän lääkärikäynnin päivältä, kertausharjoituspäiviltä (jotka olisivat muuten työpäiviä) sekä läheisen omaisen hautauspäivältä. Läheisiin omaisiin luetaan aviopuoliso, lapset, sisarukset, vanhemmat sekä aviopuolison vanhemmat. (Rakennusalan työehtosopimus 2014, 16 §.)

Jos sääolosuhteet estävät työnteon, tulee odotusajalta maksaa palkkaa, jos työnantaja on nimenomaan ilmoittanut, että työntekijän on jäätävä työpaikalle. Työnjohdon ilmoittaessa, ettei työtä voida jatkaa, maksetaan luonnonesteen aiheuttamasta keskeytyksestä korvaus päivittäisistä matkakustannuksista ja odotusajan palkkaa työvuoron loppuun, kuitenkin enintään kahdelta tunnilta. (Rakennusalan työehtosopimus 2014, 17§.)

Hälytysluontoisesta työstä maksetaan hälytysrahana 13,30€ työntekijän varsinaisen palkan lisäksi. Hälytysluontoinen työ alkaa, kun työntekijä on kutsuttu kotoaan varsinaisen työvuoronsa jälkeen takaisin työhön. (Rakennusalan työehtosopimus 2014, 15§.)

Työntekijälle maksetaan työajan lyhennyksestä ja arkipyhistä erillistä palkanosaa, joka on 7,7 prosenttia työntekijälle maksetusta tai maksettavaksi erääntyneestä palkasta ylitai hätätyökorvaukset mukaan lukien. Palkanosa maksetaan jokaisen säännöllisen palkanmaksun yhteydessä. Erillistä palkanosaa ei makseta lomansa aikana työskenteleville opiskelijoille ja koululaisille. Palkanosa maksetaan työmuodosta riippumatta, eikä sitä saa sisällyttää työntekijän urakka-, aika- tai palkkiopalkkaan. Vapunpäivältä, helatorstailta, juhannus- ja jouluaatolta sekä joulupäivältä maksetaan tehty työ sunnuntaityön mukaisesti. (Rakennusalan työehtosopimus 2014, 6-7§.)

Muuta kuin lämmitys- ja vartiointityötä pääsiäislauantaina tekeville tulee korvata enintään kahdeksalta tunnilta 50 prosentilla korotettu palkka ja tämän lisäksi mahdolliset ylityökorvaukset (Rakennusalan työehtosopimus 2014, 14§).

Työntekijä on oikeutettu äitiys- ja isyysvapaaseen työsuhteen jatkuttua vähintään kuusi kuukautta ennen lapsen syntymää. Äitiysvapaan ajalta maksetaan 56 ja isyysvapaan ajalta kuusi arkipäivää sairausvakuutuslain mukaista äitiys- ja isyyspäivärahaa vapaan alkamispäivästä lähtien. (Rakennusalan työehtosopimus 2014, 36 §.)

Sairausajan palkka maksetaan ensimmäisestä työkyvyttömyyspäivästä lukien, jos työntekijä on ollut yrityksessä töissä vähintään vuoden tai työkyvyttömyyden kestäessä yli sairausvakuutuksen karenssiajan (yhdeksän arkipäivää). Alle vuoden kestäneessä työsuhteessa sairausajan palkka maksetaan toisen työkyvyttömyyspäivän alusta lukien. Tapaturmasta ja ammattitaudista aiheutuneen työkyvyttömyyden ajalta maksetaan palkkaa ensimmäisen työkyvyttömyyspäivän alusta lukien. Sairastumisen tai tapaturman sattuessa kesken työvuoron, maksetaan normaali palkka työvuoron loppuun. (Rakennusalan työehtosopimus 2014, 34§.)

Työkyvyttömyysajan palkanmaksun kesto määräytyy sen perusteella, kuinka pitkä työntekijän yhdenjaksoinen työsuhteen kesto on ollut ennen työkyvyttömyyden alkua(Rakennusalan työehtosopimus 2014, 34§.) Sairausajan palkkaa maksetaan seuraavan taulukon mukaisesti:

Taulukko 4. Sairausajan palkanmaksu (Rakennusalan työehtosopimus 2014, 34§).

Työsuhteen kesto	Sairausajan palkanmaksun ajanjakso
alle 2 viikkoa	-
yli 2 viikkoa	sairausvakuutuksen karenssiaika
yli 1kk	28 kalenteripäivää
yli 3 vuotta	35 kalenteripäivää
yli 5 vuotta	42 kalenteripäivää
yli 10 vuotta	56 kalenteripäivää

Tapaturma-ajan palkkaa maksetaan seuraavan taulukon mukaisesti:

Taulukko 5. Tapaturma-ajan palkanmaksu (Rakennusalan työehtosopimus 2014, 34§).

Työsuhteen kesto	Sairausajan palkanmaksun ajanjakso
alle 3 vuotta	28 kalenteripäivää
yli 3 vuotta - alle 5 vuotta	35 kalenteripäivää
yli 5 vuotta - alle 10 vuotta	42 kalenteripäivää
yli 10 vuotta	56 kalenteripäivää

Tuntipalkkaiselle maksetaan perustunneilta palkka ilman työajasta johtuvia lisiä kesken olevan työn perusteella, tai muutoin määräytyvä perustuntipalkka. Urakkapalkkatyössä maksetaan kesken olevan urakan keskituntiansio, niin kauan kuin urakka kestää. Jos työkyvyttömyys jatkuu urakan jo päättyttyä, muuttuu palkka ennen urakkaa voimassa olleen palkan suuruiseksi. Sairaudesta johtuvan työkyvyttömyyden palkka on sairausvakuutuksen karenssiajalta enintään 16,01 €/h (1.6.2015 jälkeen 16,07 €/h) ja palkalliselta loppujaksolta 20,04 €/h (1.6.2015 jälkeen 20,11 €/h). Työkyvyttömyyden johtuessa tapaturmasta tai ammattitaudista, palkka maksetaan täysimääräisesti. (Rakennusalan työehtosopimus 2014, 34§.)

Jos työkyvyttömyys uusiutuu samasta perusteesta enintään 30 päivän kuluessa siitä, kun työntekijälle on maksettu työkyvyttömyysajan palkkaa tai sairauspäivärahaa, määräytyy työkyvyttömyysajan palkanmaksun kesto ensimmäisen samasta perusteesta aiheutuneen työkyvyttömyyden alusta lukien. Työkyvyttömyyden uusiutumistapauksessa sairausajan palkka maksetaan aina ensimmäisestä työkyvyttömyyspäivästä lukien. (Rakennusalan työehtosopimus 2014, 34§.)

Alle kymmenvuotiaan lapsen sairastuessa äkillisesti, maksetaan työntekijälle sairausajan palkkaa vastaava korvaus lapsen hoidon järjestämiseksi tai hoitamiseksi välttämättömästä lyhyestä tilapäisestä poissaolosta, jos molemmat vanhemmat ovat ansiotyössä. Samaa sovelletaan myös yksinhuoltajiin ja samassa taloudessa asuviin puolison lapsiin. (Rakennusalan työehtosopimus 2014, 34§.)

Jos työkyvyttömyyden aiheuttajana on äkillinen hammassairaus, joka vaatii hoitotoimenpiteitä saman päivän tai saman työvuoron aikana, maksetaan hoitotoimenpiteen ajalta palkkaa, kuitenkin enintään 16,01 €/h (1.6.2015 jälkeen 16,07 €/h). Oikeus korvaukseen edellyttää, että työsuhde on kestänyt vähintään kaksi viikkoa ja että työkyvyttömyys ja hoidon kiireellisyys on osoitettu hammaslääkärin todistuksella. (Rakennusalan työehtosopimus 2014, 34§.)

Työntekijällä on oikeus sairausajan palkkaan syöpäsairauden edellyttämän hoitotoimenpiteen aiheuttaman työkyvyttömyyden ajalta (Rakennusalan työehtosopimus 2014, 34§).

3.2 LVI-alan työehtosopimus

Säännöllinen työaika on enintään 8 tuntia vuorokaudessa ja 40 tuntia viikossa. Viikoittainen säännöllinen työaika voidaan myös sopia jaksotettavaksi enintään kahden viikon pituiselle ajanjaksolle niin, että se on keskimäärin on 40 tuntia viikossa edellyttäen, että siitä on ilmoitettu vähintään kaksi viikkoa ennen kyseisen ajanjakson alkua. (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 6§.)

Säännöllinen työaika voidaan paikallisesti sopia järjestettäväksi myös niin, että se tasoittuu enintään 26 viikon aikana samaan työtuntimäärään kuin päivätyössä vastaavana aikana. Päivittäinen työaika voi tällöin olla enintään enintään kymmenen tuntia ja viikoittainen maksimityöaika 50 tuntia.

Työntekijää ei voida lomauttaa ennen kuin työaika on tasoitettu samaan työtuntimäärään, kuin päivätyössä vastaavana aikana. Työsuhteen päättyessä kesken tasoittumisjakson työntekijästä riippumattomasta syystä niin, ettei tasoittumisvapaata anneta ennen työsuhteen päättymistä, maksetaan 50 prosentilla korotettua palkkaa niiltä työtunneilta, jotka menevät yli päivätyössä vastaavana aikana kertyvän työtuntimäärän. (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 6§.)

Noudatettaessa 40 tunnin viikoittaista työaika työntekijällä tulee olla sunnuntain lisäksi toinen vapaapäivä, joka on lauantai, ellei ole erityistä syytä, joka vaatii työn tekemistä lauantaina. Paikallisesti voidaan sopia vapaapäivien sijoittelusta muullakin tavalla. Arkipyhäviikolla lauantapäivät ovat vapaapäiviä, elleivät erityiset syyt muuta vaadi. (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 6§.)

Ilta- ja yövuoron tunneilta maksetaan vuorolisänä 1€/h iltavuorosta (klo 17-23) ja 2,02€/h yövuorosta (klo 23-06). Vuorotyölisää ei kuitenkaan makseta säännöllisen työajan ylittäviltä ylityötunneilta, joista maksetaan ylityölisää. Säännöllistä työaika tilapäisesti siirrettäessä maksetaan ilta- ja yötyöstä samansuuruista lisää kuin vuorotyössä. (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 6§.)

Työvuoroluettelosta on käytävä ilmi työajan alkaminen ja päättyminen sekä päivittäiset ja viikoittaiset lepoajat. Jos työvuoroja muutetaan niin, että muutettu työvuoro alkaa alle kolmen työvuoron kuluessa ilmoituksesta, maksetaan ensimmäiseen viiteen vuoroon sijoittuvilta aiemmin ilmoitetusta poikkeavilta työtunneilta lisäkorvauksena 2,36 euroa tunnilta. Ilta- ja yötyölisä ei makseta yhtä aikaa tämän lisän kanssa. (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 6§.)

Tuntipalkkaiselle työntekijälle maksetaan keskituntiansion mukainen palkka seuraavilta pyhiltä niiden sattuessa arkipäivälle: uudenvuodenpäivä, loppiainen, pitkäperjantai, toinen pääsiäispäivä, vapunpäivä, helatorstai, juhannusaatto, jouluaatto, ensimmäinen ja toinen joulupäivä. Arkipyhänä tehdyn työn palkka maksetaan sunnuntaityön mukaisesti. (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 7§.)

Arkipyhäkorvauksen edellytyksenä on, että työsuhde on kestänyt vähintään kuusi viikkoa ennen arkipyhää. Korvausta ei myöskään makseta, jos:

- Työntekijä on luvatta poissa arkipyhää edeltävänä tai lähinnä seuraavana työpäivänä.
- Arkipyhä sijoittuu vanhempain-, perhe- tai kuntoutusvapaan sisään.
- Arkipyhä sijoittuu lomautusta seuranneen kahden ensimmäisen viikon ulkopuolelle.
- Arkipyhä jää sellaisen sairausjakson sisään, jolta työnantajalla ei ole palkanmaksuvelvoitetta.

(Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 7§.)

Matkustaminen yrityksessä käytössä olevana työaikana rinnastetaan työaikaan vuorokautista ja viikoittaista työaikaan laskettaessa. Työntekijän osallistuessa työnantajan lähettämänä ammattiinsa liittyvään koulutukseen, rinnastetaan tähän säännöllisenä työaikana käytetty aika työaikaan viikoittaista ylityötä laskettaessa. Pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun tehtävien hoitamiseen käytetty aika rinnastetaan työaikaan ylityötä ja viikkolepokorvausta laskettaessa. (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 8§.)

Mikäli säännöllisen työajan lyhennys riippuu työnantajasta, maksetaan ylityöstä, jota tehdään lyhentyneestä työpäivästä huolimatta, ylityölisä säännöllisen työajan päätyttyä, kuten muistakin ylityötunneista. (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 8§.)

Ylityölisät, sunnuntaityölisät ja viikkolepokorvaus maksetaan keskituntiansion perusteella. Ylitöiden enimmäismäärän tarkastelujaksona käytetään kalenterivuotta. (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 8§.)

Jos työntekijä kutsutaan takaisin työhön yrityksessä käytännössä olevana työaikana 18.00 - 06.00 välisenä aikana hänen jo välillä poistuttuaan, maksetaan hänelle korvauksena yhden tunnin henkilökohtainen aikapalkka. Varsinaiselta työajalta maksetaan palkka työehtosopimuksen mukaan. Lyhyemmältä kuin yhden tunnin työajalta maksetaan tunnin palkka. (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 8§.)

Työmaalta jo poistuneelle, hälytysluontoiseen työhön kutsutulle työntekijälle maksetaan korvauksena kahden tunnin henkilökohtainen aikapalkka. Varsinaiselta työajalta maksetaan 100 prosentin lisä, kuitenkin enintään siihen asti, kunnes yrityksessä käytännössä oleva työaika seuraavana aamuna alkaa. Jos hälytystyö suoritetaan sunnuntaina tai muuna lepopäivänä, jatkuu lisä koko työn ajan päättyen kuitenkin kuten edellä on sanottu. Lisäksi maksetaan sunnuntaityölisä ja mahdollinen viikkolepokorvaus. Edellämainittu 100 prosentin lisä sisältää ylityökorvaukset ja se maksetaan keskituntiansion perusteella. Hälytysluontoisessa työssä myös matkustusaika luetaan työaikaan. Lyhyemmältä kuin yhden tunnin työajalta maksetaan tunnin palkka. (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 8§.)

Varallaoloa ei lueta työaikaan, mutta siitä on sovittava kirjallisesti. Sopimuksesta on käytävä ilmi varallaolosta maksettava korvaus, sekä varallaolon kesto ja sen luonne. Varallaolosta suoritettavan korvauksen määrässä on otettava huomioon työntekijän vapaa-ajan käytölle aiheutuvat rajoitukset. Jos työntekijän on oleskeltava asunnossaan varallaoloajan, on hänelle korvattava vähintään puolet varallaoloajasta joko rahana tai palkallisella vapaa-ajalla. Jos tätä velvollisuutta ei ole, korvataan vähintään 20 prosettia varallaoloajasta. (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 8§.)

Kehityskeskusteluun käytetystä ajasta maksetaan työntekijälle palkkaa seuraavasti:

- Aikatyöstä tulevalle henkilökohtainen aikapalkka
- Urakkatyöstä tulevalle työmaalla käytävän kehityskeskustelun ajalta henkilökohtainen aikapalkka

- Urakkatyöstä tulevalle muualla kuin työmaalla käytävän kehityskeskustelun ajalta keskituntiansio

(Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 8§.)

Työajan lyhennys on 96 tuntia vuodessa ja se annetaan vapaapäivinä työnantajan määräämänä aikana. Vapaa voidaan antaa myös lyhentämällä päivittäistä työaika. Lyhennysvapaan ajankohdasta tulee ilmoittaa vähintään kaksi viikkoa ennen vapaata. Jos lyhennysajan ajankohdat on ennakkoon määritelty työajan käyttösuunnitelmaan, on työnantajalla oikeus siirtää ilmoitettuja lyhennysvapaita ilmoittamalla siitä vähintään viikko ennen vapaata. Työajan lyhennyksen säästämisestä tai pitämättä jättämisestä voidaan erikseen sopia, mutta lyhennysvapaata ei voida siirtää työsuhteen ulkopuolella pidettäväksi. (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 9§.)

Työntekijälle maksetaan työajan lyhennyksestä ja arkipyhistä lyhennysrahaa, joka on 5,5 prosenttia työntekijälle maksetusta tai maksettavaksi erääntyneestä palkasta yli- tai hätätyökorvaukset mukaan lukien. Jos säännöllinen työaika on alle 40 tuntia ja vähintään 24 tuntia viikossa, eikä työntekijä lyhyemmän työaikansa vuoksi kuulu työajan lyhennysjärjestelmän piiriin, maksetaan hänelle lyhennysrahaa vastaava 5,5 prosentin suuruinen erillinen palkanosa. Erillistä palkanosaa ei makseta lomansa aikana työskenteleville opiskelijoille ja koululaisille. (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 9§.)

Työntekijälle, joka on ollut työssä vähintään kuukauden, maksetaan sairausajalta palkkaa keskituntiansion mukaan seuraavasti:

Taulukko 6. Sairausajan palkanmaksu LVI-alalla (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 20§).

Työsuhteen kesto	Sairausajan palkanmaksun ajanjakso
alle kuukausi	-
yli 1kk	28 kalenteripäivää
yli 3 vuotta	35 kalenteripäivää
yli 5 vuotta	42 kalenteripäivää
yli 10 vuotta	56 kalenteripäivää

Jos työkyvyttömyys uusiutuu saman sairauden johdosta 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta hänelle viimeksi suoritettiin sairausajan palkkaa, ei työntekijä ole

oikeutettu uuteen sairausajan palkan ajanjaksoon. (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 20§.)

Jos työsuhde on kestänyt alle vuoden, on työkyvyttömyyden alkamispäivä tai mikäli työkyvyttömyys on alkanut kesken työpäivän, sitä seuraava työpäivä palkaton. Jos sairauden aiheuttama työkyvyttömyys jatkuu sairastumispäivän jälkeen vähintään kuusi arkipäivää, maksetaan palkka työkyvyttömyyden alusta alkaen. (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 20§.)

Työtapaturman aiheuttaman työkyvyttömyyden ajalta maksetaan täysi palkka, vaikka työsuhde olisi kestänyt alle kuukauden ja palkka maksetaan jo ensimmäiseltä työkyvyttömyyspäivältä. (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 20§.)

Työntekijä, jonka työsuhde on jatkunut vähintään kuusi kuukautta ennen lapsen syntymää, on oikeutettu saamaan palkkaa äitiysvapaalta 56 arkipäivän ajalta ja isyysvapaalta kuuden arkipäivän ajalta. Palkan määrä muodostuu työntekijän palkan ja vanhenpainpäivärahan erotuksesta. (Kuorma-autoalan työehtosopimus 2014, 20§.)

Työntekijän oman, tai samassa taloudessa asuvan, alle kymmenvuotiaan lapsen sairastuessa äkillisesti maksetaan työntekijälle sairausajan palkkaa vastaava korvaus lapsen hoidon järjestämiseksi tai hoitamiseksi välttämättömästä, tilapäisestä poissaolosta enintään neljältä päivältä. Korvauksen edellytyksenä on, että lapsen sairaudesta on lääkärin todistus ja että molemmat vanhemmat ovat ansiotyössä. (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 20§.)

Työntekijällä on oikeus keskituntiansionsa mukaiseen palkkaansa 50- ja 60-vuotispäivänään, sekä varusmiespalvelun edellyttämän kutsunnan ja siihen liittyvän lääkärikäynnin päivältä. Lisäksi työntekijälle maksetaan reservin kertauharjoitusten ajalta palkkaa siten, että naimisissa oleva tai muuten huoltovelvollinen saa valtion maksaman reserviläispalkan kanssa täydet palkkaedut ja ei-huoltovelvollinen 2/3 niistä. Lauantailta ja sunnuntailta maksettavaa reserviläispalkkaa tai lapsikorotusosaa ei voida vähentää maksettavasta palkanosasta. (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 21§.)

Vähintään kuukauden työsuhteessa olleella työntekijällä on oikeus keskituntiansion mukaiseen palkkaansa sellaisissa tapauksissa, joissa on kysymys työntekijäin vanhempien, puolison tai lasten kuolemantapauksesta, tai niissä tapauksissa, joissa työntekijä joutuu henkilökohtaisesti suorittamaan veljensä, sisarensa tai aviopuolisonsa

vanhempien kuolemantapauksesta johtuvat toimenpiteet. (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 21§.)

Kunnallisvaltuuston tai hallituksen jäsenenä toimivalle työntekijälle korvataan valtuuston tai hallituksen kokouksesta aiheutuva säännöllisen työajan ansionmenetys niin, että työntekijä saa yhdessä kunnan maksaman ansionmenetyksen korvauksen ja palkkion kanssa täydet palkkaedut. Korvauksen edellytyksenä on, että työntekijä on toimittanut työnantajalle selvityksen kunnan maksamasta korvauksesta ja palkkiosta. (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 21§.)

Työntekijällä on oikeus osallistua säännöllisenä työaikana työmaallaan järjestettävään harjannostajaistilaisuuteen. Harjannostajaistilaisuuteen osallistumisesta maksetaan työntekijälle hänen perustuntipalkkansa. (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 21§.)

3.3 Kuorma-autoalan työehtosopimus

Säännöllinen työaika on 80 tuntia kahden viikon jaksossa. Työaikalain moottoriajoneuvon kuljettajia koskevia vuorokautisia enimmäistyöaikoja ja lepoaikoja ei sovelleta kuorma-autoalan työehtosopimuksen soveltamispiirissä, vaan niitä rajoittavat työehtosopimuksen vuorokautista lepoaikaa ja taukoja koskevat määräykset. Alle 4 tuntia ja 45 minuuttia kestävästä työstä maksetaan täysi 4 tunnin 45 minuutin palkka ja se luetaan työajaksi. Pääsiäislauantai, juhannus- ja jouluaatto ovat vapaapäiviä. (Kuorma-autoalan työehtosopimus 2014, 11 §.)

Työajan lyhennys koskee niitä työaikamuotoja, joissa säännöllinen työaika on 40 tuntia viikossa tai 80 tuntia kahdessa viikossa. Lisäksi edellytyksenä on, että työntekijällä on enintään 30 arkipäivän pituinen vuosiloma. Työajan lyhennys koskee myös osa-aikaisia työntekijöitä riippumatta siitä, miten osa-aikajärjestely on toteutettu. Osa-aikaisen työntekijän työaika lyhennetään suhteessa hänen tekemäänsä säännölliseen työaikaan. (Kuorma-autoalan työehtosopimus 2014, 12 §.)

Työajan lyhennyksen määrästä vähennetään vuotuista työaika lyhentävät sopimukseen tai käytäntöön perustuvat vuosilomajärjestelyt tai vuosittain säännöllisesti toistuvat ylimääräiset vapaapäivät (Kuorma-autoalan työehtosopimus 2014, 12 §).

Työaikaa lyhennetään kalenterivuositain vuoden alusta tai sitä myöhemmästä työsuhteen alkamisesta lukien säännöllisen työajan kertymän mukaan seuraavasti (yksi päivä vastaa kahdeksaa työtuntia):

Taulukko 7. Työajan lyhennyksen kertyminen (Kuorma-autoalan työehtosopimus 2014, 12 §).

A. Loppiainen lauantaina tai sunnuntaina		B. Loppiainen muuna arkipäivänä kuin lauantaina	
Työtuntimäärä vähintään	Lyhennys	Työtuntimäärä vähintään	Lyhennys
94	1 päivä	90	1 päivä
188	2 päivää	180	2 päivää
283	3 päivää	270	3 päivää
377	4 päivää	360	4 päivää
471	5 päivää	447	5 päivää
565	6 päivää	537	6 päivää
660	7 päivää	627	7 päivää
754	8 päivää	717	8 päivää
848	9 päivää	807	9 päivää
942	10 päivää	893	10 päivää
1036	11 päivää	983	11 päivää
1131	12 päivää	1073	12 päivää
1225	13 päivää	1163	13 päivää
1319	14 päivää	1253	14 päivää
1413	15 päivää	1340	15 päivää
1508	16 päivää	1430	16 päivää
1602	17 päivää	1520	17 päivää
1696	18 päivää	1610	18 päivää
		1693	19 päivää

Tehdyiksi säännöllisiksi työtunneiksi lasketaan myös ne työntekijän sairausajalle sattuvat työtunnit, joilta työnantajalla on palkanmaksuvelvollisuus, sekä työnantajan osittainkin kustantama koulutusaika siltä osin, kuin työnantaja korvaa ansionmenetyksen. Säännöllisiin työtunteihin rinnastettavaa aikaa on kunnanvaltuuston ja -hallituksen sekä niiden asettamien lautakuntien tai muiden pysyvien elinten ja Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliiton liittovaltuuston tai -hallituksen kokouksiin sekä liittojen väliseen valtakunnalliseen työehtosopimusneuvotteluun käytetty aika, 50- ja 60-vuotispäivät, omat häät, lähiomaisen hautajaiset, sairaan lapsen hoidon aiheuttama vapaa, kutsunnat ja kertausharjoitukset sekä luottamusmies- ja työsuojeluvaltun tehtäviin käytetty aika. (Kuorma-autoalan työehtosopimus 2014, 12 §.)

Lyhennysvapaapäivät annetaan yhdessä tai useammassa erässä joko vuosiloman yhteydessä, yhdessä työntekijän muun vapaapäivän kanssa tai lyhennysvapaapäiviä keskenään yhdistäen. Työnantajan ja työntekijän kesken voidaan erikseen sopia myös jostakin muusta lyhennysvapaapäivän antamistavasta ja työntekijän suostumuksella vapaapäiviä voidaan antaa myös ennen niiden ansaitsemista. Yksi vapaapäivä vastaa kahdeksan tunnin lyhennystä. Jos ansaittuna on vähintään kymmenen lyhennysvapaapäivää, annetaan lyhennysvapaapäivät yhdistämällä niin, että työntekijälle muodostuu yksi viiden päivän pituinen yhdenjaksoinen vapaa. Jos työntekijä on ansainnut vähintään 15 lyhennysvapaapäivää, yhdistetään lyhennysvapaapäivät niin, että työntekijälle muodostuu kaksi vähintään viiden päivän pituista yhdenjaksoista vapaata. (Kuorma-autoalan työehtosopimus 2014, 12 §.)

Lyhennyksen ajalta palkka maksetaan keskituntiansion mukaan. Työsuhteen päättyessä ennen kuin ansaittu työajan lyhennys on toteutettu, maksetaan siitä korvaus lopputilin yhteydessä. Jos työntekijälle on työsuhteen päättyessä annettu liikaa vapaata, saa työnantaja pidättää sen palkkaennakkona työntekijän lopputilistä. (Kuorma-autoalan työehtosopimus 2014, 12 §.)

Jos annettava vapaa sisältyy säännöllisiä työtunteja kartuttavaan aikaan, eikä este vapaan pitämiseen ole ollut tiedossa vapaan ajankohtaa ilmoittaessa, katsotaan vapaapäivä pidetyksi. Jos työntekijä kuitenkin sairastuu ennen viiden päivän pituista yhdenjaksoista lyhennysvapaata ja sairaus kestää vähintään viiden päivän lyhennysvapaajakson ajan, siirretään vapaajakso annettavaksi myöhemmin työntekijän niin pyytäessä. Siirto tehdään vain yhden viiden päivän lyhennysvapaajakson osalta kalenterivuodessa. Mikäli työntekijälle ilmoitetaan sairausloman aikana työajan lyhennysvapaan antamisesta lääkärintodistuksesta ilmenevän sairausloman jälkeen ja työntekijän sairasloma sitten jatkuu, siirretään sairauden alle jäävät lyhennysvapaapäivät annettavaksi myöhemmin. (Kuorma-autoalan työehtosopimus 2014, 12 §.)

Mikäli itsenäisyyspäivä sattuu lyhennysvapaajakson sisään, katsotaan itsenäisyyspäivän palkka tällöin maksetuksi (Kuorma-autoalan työehtosopimus 2014, 12 §).

4 Vuosiloma

Vuosilomalla tarkoitetaan vuosittain annettua palkallista lomaa, eli kesä- tai talvilomaa. Vuosilomasta säädetään vuosilomalaissa. (Eskola 2004, 124.) Vuosilomalakia sovelletaan työsopimus- ja virkasuhteessa oleviin työntekijöihin ja useimpiin johtavassa asemassa oleviin toimihenkilöihin. Lakia ei sovelleta yrittäjiin, ammatinharjoittajiin tai harrastusluonteisena tehtyyn työhön. Lakia ei myöskään sovelleta toimitusjohtajiin, ellei siitä ole erikseen johtajasopimuksesta sovittu. (Syvänperä & Turunen 2012, 123.) Lain säädökset ovat pakottavia, eli vuosilomalaista voidaan poiketa vain työntekijän eduksi (Vuosilomalaki 2005, 1§, 3 §).

4.1 Vuosiloman kertyminen

Vuosiloman pituuden määräävät työsuhteen kesto, sekä lomanmääräytymisvuoden (1.4.-31.3.) lomanmääräytymiskuukaudet. Jos työnsuhde on kestänyt lomanmääräytymisvuoden loppuun mennessä vähintään vuoden, on työntekijä oikeutettu saamaan 2,5 lomapäivää jokaiselta lomanmääräytymiskuukaudelta. Jos työnsuhde on kestänyt alle vuoden, lomapäiviä kertyy kaksi jokaiselta työssäolokuukaudelta. (Vuosilomalaki 2005, 5 §.)

Täysi lomanmääräytymiskuukausi on sellainen kalenterikuukausi, jonka aikana on kertynyt vähintään 14 työssäolopäivää, tai vähintään 35 työtuntia. (Vuosilomalaki 2005, 6 §.) Ensisijaisesti käytetään 14 päivän sääntöä, mutta jos työntekijällä on lomanmääräytymisvuonna yksikin kuukausi, jolloin tämä sääntö ei täyty, käytetään 35 tunnin sääntöä (Stenbacka & Söderström 2012, 115). Vain sellaisissa tapauksissa, joissa työsuhteen ehdot muuttuvat lomanmääräytymisvuoden aikana, voidaan näitä kahta sääntöä käyttää rinnakkain (Stenbacka & Söderström 2012, 116).

Jos työntekijälle ei kerry lomaa kumpaakaan sääntöä käyttämällä lainkaan, on hänellä kuitenkin oikeus saada vapaata kaksi päivää jokaista kuukautta kohden, jotka hän on ollut työsuhteessa. Näiltä päiviltä hänelle maksetaan lomakorvausta edellisen lomanmääräytymisvuoden ansioiden perusteella. (Vuosilomalaki 2005, 8 §.)

Työsuhteen päättyessä työntekijä on oikeutettu saamaan lomakorvausta kertyneistä lomapäivistä. Jos työsuhteen ensimmäiseltä ja viimeiseltä kuukaudelta on kertynyt yhteensä vähintään 14 työpäivää tai 35 työtuntia, eikä työntekijä ole näiltä kuukausilta

saanut lomaa tai lomakorvausta, luetaan ne yhdeksi täydeksi lomanmääräytymiskuukaudeksi. (Vuosilomalaki 2005, 17 §.)

Vuosilomalain 7 §:ssä säädetään työssäolopäivien veroisista poissaolopäivistä, eli sellaisista poissaolopäivistä, jotka eivät vähennä työntekijän lomaa. Tavallisimpina näistä mainittakoon vuosiloman arkipäivät, äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaa, tilapäinen hoitovapaa lapsen sairastuessa, sairauspoissaolot (enintään 75 työpäivää/vuosi), opintovapaa (enintään 30 työpäivää/vuosi), lomautuspäivät (enintään 30 työpäivää/vuosi) tai niihin verrattavat työaikajärjestelyt (enintään 6kk kerrallaan lomanmääräytymisvuoden aikana) ja reservin kertausharjoitukset.

4.2 Lomapalkka

Vuosilomapalkka maksetaan ennen loman alkua, mutta alle viikon pituiselta lomajaksolta voidaan lomapalkka maksaa normaalisti noudatettavana palkanmaksupäivänä (Vuosilomalaki 2005, 15§). Perussääntönä loman ajalta työntekijälle maksetaan sama palkka, kuin työssäoloajalta (Syvänperä & Turunen 2012, 130). Myös luontoisedut ovat voimassa loman aikana. Edut, joita työntekijän ei ole mahdollista käyttää loman aikana (yleensä ravinoetu), korvataan rahana. (Vuosilomalaki 2005, 9 §.)

Viikko- tai kuukausipalkkainen työntekijä on oikeutettu saamaan sama palkkansa myös vuosiloman ajalta. Jos lomanmääräytymisvuoden aikana on maksettu lisäksi muuta palkkaa, joka ei määräydy tilapäisten olosuhteiden perusteella, lasketaan sen osuus myös vuosilomapalkkaan. Lomapalkka lasketaan suhteessa lomajakson pituuteen niin, että työntekijä saa lomallaoloaltaan saman verran palkkaa, kuin jos hän olisi vastaavan ajan töissä. Jos työaika ja/tai palkka muuttuvat lomanmääräytymisvuoden aikana, työnantaja ja työntekijä voivat yhdessä sopia niin, että lomapalkka lasketaan keskimääräisen viikko- tai kuukausipalkan mukaan. (Vuosilomalaki 2005, 10 §.)

4.2.1 Lomapalkan laskeminen

Tunti- ja suorituspalkkaa saavien työntekijöiden, joiden loma kertyy 14 päivän säännön mukaan, lomapalkka lasketaan kertomalla hänen keskipäiväpalkkansa vuosilomalain mukaisella kertoimella, joka määräytyy seuraavan taulukon mukaisesti:

Taulukko 8. Lomapalkkakertoimet keskipäiväpalkan mukaan (Vuosilomalaki 2005, 11 §).

Lomapäivien lukumäärä	Kerroin	Lomapäivien lukumäärä	Kerroin	Lomapäivien lukumäärä	Kerroin
2	1,8	12	10,8	22	20,3
3	2,7	13	11,8	23	21,3
4	3,6	14	12,7	24	22,2
5	4,5	15	13,6	25	23,2
6	5,4	16	14,5	26	24,1
7	6,3	17	15,5	27	25
8	7,2	18	16,4	28	25,9
9	8,1	19	17,4	29	26,9
10	9	20	18,3	30	27,8
11	9,9	21	19,3		

Jos lomapäivien määrä on yli 30, kerrointa korotetaan luvulla 0,9/lomapäivä. (Vuosilomalaki 2005, 11 §.)

Keskipäiväpalkka lasketaan jakamalla lomanmääräytymisvuoden aikana maksettu tai maksettavaksi erääntynyt palkka (hätä- ja ylityöstä maksettavaa korotusta lukuun ottamatta) tehtyjen työpäivien määrällä, johon lisätään säännöllisen vuorokautisen työajan lisäksi tehtyjen työtuntien kahdeksasosa. Työpäivien määrän ollessa pienempi tai suurempi kuin viisi, kerrotaan keskipäiväpalkka viikoittaisten työpäivien määrällä ja jaetaan viidellä. (Vuosilomalaki 2005, 11 §.)

Säännöllisen vuorokautisen työajan alittaessa kahdeksan tuntia, vuosilomapalkka ja lomakorvaus lasketaan kertomalla keskusliittojen välisestä lomapalkkasopimuksesta saadun kertoimen arvot viikon säännöllisten työtuntien lukumäärällä ja jakamalla saatu tulos 40:llä.

Taulukko 9. Lomapalkkakertoimet osa-aikaisilla työntekijöillä (Lomapalkkasopimus 2005, 2§).

Lomapäivien lukumäärä	Kerroin	Lomapäivien lukumäärä	Kerroin	Lomapäivien lukumäärä	Kerroin
2	16	12	86,4	22	162,4
3	23,5	13	94	23	170
4	31	14	101,6	24	177,6
5	37,8	15	108,8	25	185,2

6	44,5	16	116	26	192,8
7	51,1	17	123,6	27	200
8	57,6	18	131,2	28	207,2
9	64,8	19	138,8	29	214,8
10	72	20	146,4	30	222,4
11	79,2	21	154,4		

Jos lomapäivien lukumäärä on suurempi kuin 30, korotetaan kerrointa luvulla 7,2 lomapäivää kohden. (Lomapalkkasopimus 2005, 2§.)

Alle 14 päivää/kk työskentelevän tutipalkkalaisen lomapalkka on alle vuoden kestäneessä työsuhteessa 9% bruttopalkasta ja yli vuoden kestäneessä työsuhteessa 11,5%, lukuun ottamatta yli- tai hätätyöstä maksettua korotusta (Vuosilomalaki 2005, 12 ja 16 §).

Kuukausipalkkaisen työntekijän lomapalkka voidaan, työnantajan ja työntekijän kirjallisella sopimuksella, sopia maksettavaksi loman ajalta hänen normaalin palkkansa mukaan (Vuosilomalaki 2005, 14 §).

4.3 Vuosiloma rakennusalan työehtosopimuksessa

Rakennusalan työehtosopimuksessa työntekijän oikeus vuosilomaan ja loman pituus määräytyvät vuosilomalain mukaan. (Rakennusalan työntekijäin vuosilomia koskeva työehtosopimus 1997, 2 §).

Kesäloman antamista suositellaan heinäkuussa. Suosituksena on myös, että työntekijän pyytäessä annetaan ylimääräistä vapaata, jos hänellä ei ole täyttä lomaoikeutta, kuitenkin niin, että se muodostaa yhdessä kesäloman kanssa enintään neljän viikon ja talviloman kanssa enintään yhden viikon pituisen jakson. Haluukkuudestaan ylimääräiseen vapaa-aikaan, tulee työntekijän ilmoittaa ennen lomakauden alkamista, tai työsuhteen alkaessa. Jos työmaa tai yritys on suljettuna vuosiloman ajan, ovat työntekijät, joitka eivät ole vuosilomalla, ylimääräisellä vapaalla tai sijoitettuna tilapäisesti muihin käynnissä oleviin kohteisiin, lomautettuna. (Rakennusalan työntekijäin vuosilomia koskeva työehtosopimus 1997, 3 §.)

Työmaan tai yrityksen työntekijöiden ollessa samaan aikaan vuosilomalla, palkanmaksupäivä on vuosiloman alkamista lähimpänä oleva perjantai. Sisään jäänyt laskenta-ajan palkka maksetaan loman päättymistä lähinnä seuraavana perjantaina.

Työmaan tai yrityksen työntekijän irtisanoutuessa lomajakson aikana, lopputili maksetaan lomajakson jälkeen viimeistään kolmannen työpäivän päätyttyä. (Rakennusalan työntekijäin vuosilomia koskeva työehtosopimus 1997, 4 §.)

Lomarahalla tarkoitetaan lomapalkan, lomakorvauksen ja lomaltapaluurahan kokonaisuutta. Lomarahaa kertyy 18,5 prosenttia (koululaisilla ja opiskelijoilla 14%) lomanmääräytymisvuonna työssäolon ajalta maksetusta tai maksettavaksi erääntyneestä palkasta mukaan lukien yli- ja hätätyöstä maksetut korvaukset. Lomarahasta 14 prosenttia on kesälomaosuuden määrä ja 4,5 prosenttia talvilomaosuuden määrä, jotka maksetaan ennen kyseisen loman alkamista. (Rakennusalan työntekijäin vuosilomia koskeva työehtosopimus 1997, 5 §.)

Työsuhteen päättyessä maksetaan ansaittu lomaraha kokonaisuudessaan lopputilin yhteydessä. Lomarahaa ei saa sisällyttää aikapalkkoihin tai urakkahintoihin edes lyhyissä työsuhteissa. Työntekijä, joka työsuhteensa kestäessä on ollut työssä alle 14 päivää, ei ole oikeutettu lomarahaan, jos hän irtisanoutuu itse tai jos työnantaja purkaa hänen työsuhteensa työntekijästä johtuvista syistä. (Rakennusalan työntekijäin vuosilomia koskeva työehtosopimus 1997, 5 §.)

Perhevapaiden ajalta työntekijälle kertyy vuosilomaa vuosilomalain mukaisesti. Perhevapaan aikana kertyneiltä lomapäiviltä työntekijä saa lomarahana henkilökohtaisen tuntipalkkansa kerrottuna 12:lla. Lomanmääräytymiskuukauden sisältäessä sekä työ- että perhevapaapäiviä, maksetaan perhevapaan perusteella kertyneestä lomarahasta sen suhteellinen osuus. (Rakennusalan työntekijäin vuosilomia koskeva työehtosopimus 1997, 5a §.)

4.4 Vuosiloma LVI-alan työehtosopimuksessa

Tuntipalkalla olevalle työntekijälle maksetaan vuosilomapalkka ja korvaus keskusliittojen välisen lomapalkkasopimuksen mukaan. Vuosilomalain muisesti, tulos- ja tuotantopalkkiot otetaan huomioon vuosilomapalkkassa. (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 19 §.)

Lomaltapaluurahana maksetaan työntekijälle puolet hänen vuosilomapalkastaan. Lomaltapaluurahasta maksetaan puolet ennakoon lomalle lähdettäessä ja toinen puolikas maksetaan sen palkanmaksukauden yhteydessä, kun työntekijä palaa lomalta takaisin töihin. Jos vuosiloma on jaettu, maksetaan kunkin loman osan päätyttyä sitä vastaava osa lomaltapaluurahasta. Paikallisesti voidaan kuitenkin sopia työntekijäkohtaisesti koko lomaltapaluurahan maksamisesta viimeisen maksettavan lomanosan yhteydessä. Lomaltapaluuraha voidaan myös sopia korvattavaksi palkallisena työssäolon veroisena vapaana. (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 19§.)

Työntekijällä ei ole oikeutta lomaltapaluurahaan seuraavissa tilanteissa:

- Työntekijä jättää palaamatta työhön vuosiloman päätyttyä ilman työnantajan suostumusta (myöhästyminen työntekijästä itsestään johtumattomasta syystä ei aiheuta lomaltapaluurahan menetystä).
- Työntekijä irtisanoutuu tai purkaa työsuhteensa niin, ettei hän enää palaa työhön vuosiloman päätyttyä.
- Määräaikainen työsuhde päättyy sopimuksen mukaisena ajankohtana.
- Työnantaja irtisanoo tai purkaa työsuhteen työntekijästä johtuvilla syillä.

Nämä edellytykset eivät koske lomaltapaluurahan ennakkoa. (Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 2014, 19§.)

4.5 Vuosiloma kuorma-autoalan työehtosopimuksessa

Kuorma-autoalan vuosilomasta noudatetaan vuosilomalain ja keskusjärjestöjen lomapalkkasopimuksen määräyksiä. Lomaa kertyy kaksi ja puoli arkipäivää/lomanmääräytymiskuukausi. Jos työsuhde on kestänyt alle vuoden, lomaa kertyy kaksi arkipäivää/lomanmääräytymiskuukausi. (Kuorma-autoalan työehtosopimus 2014, 19 §.)

Jo ansaittua vapaapäivää ei lueta lomapäiväksi. Vuosiloman alkamisajankohtaan asti kestäneen kaksiviikkojakson osan aikana tehdystä kolmesta työpäivästä katsotaan ansaituksi yksi vapaapäivä, viidestä työpäivästä kaksi vapaapäivää, kahdeksasta työpäivästä kolme vapaapäivää ja kymmenestä työpäivästä neljä vapaapäivää. Määräys ei koske vapaapäivänä tehtyä työtä. Vapaapäivä voi olla myös sunnuntai tai juhlapäivä. (Kuorma-autoalan työehtosopimus 2014, 19 §.)

Mikäli työntekijän palkka on sovittu kaksiviikkojaksopalkaksi, on jakson työosuudelle kohdistuvaa jaksopalkan osaa vastaava työtuntimäärä vuosiloman takia vajaaksi jäävissä jaksoissa seuraavan taulukon mukainen:

Taulukko 10. Työtuntimäärät vuosiloman takia vajaaksi jäävillä jaksoilla (Kuorma-autoalan työehtosopimus 2014, 19 §).

Lomapäivien lukumäärä	
1	73,5
2	66,5
3	60
4	53,5
5	46,5
6	40
7	33,5
8	26,5
9	20
10	13,5
11	6,5

Työtuntimäärän ylittäessä edellä mainitut maksetaan niistä yksinkertainen tuntipalkka/työtunti. (Kuorma-autoalan työehtosopimus 2014, 19 §.)

Lomaltapaluurahana maksetaan työntekijälle puolet hänen vuosilomapalkastaan hänen lähtiessään lomalle. Toinen puolikas maksetaan, kun työntekijä palaa vuosilomaltaan (viimeistään lomaltapaluuta seuraavana viidentenä pankkipäivänä). Jos työntekijä jää sairauslomalle heti loman päätyttyä, tai hänellä on työntantajen suostumus muulle poissaololle, maksetaan lomaltapaluuraha varsinaisen lomajakson päättyessä. (Kuorma-autoalan työehtosopimus 2014, 20 §.)

Vuosiloman ollessa jaettu useampaan osaan, maksetaan jokaisen lomajakson päätyttyä sitä vastaava osa lomaltapaluurahasta. Paikallisesti voidaan kuitenkin sopia lomaltapaluurahan maksamisesta kokonaisuudessaan viimeksi annettavan loman osan yhteydessä. (Kuorma-autoalan työehtosopimus 2014, 20 §.)

Työnantajen irtisanoessa työntekijän vuosiloman aikana muusta kuin työntekijästä johtuvasta syystä niin, että työntekijä ei enää palaa vuosilomaltaan työhön, on hänellä silti oikeus lomaltapaluurahaan. (Kuorma-autoalan työehtosopimus 2014, 20 §.)

Eläkkeelle jäävän työntekijän lomaltapaluuraha on 50 prosenttia siitä vuosilomapalkasta ja mahdollisesta vuosilomakorvauksesta, johon työntekijä on oikeutettu (Kuorma-autoalan työehtosopimus 2014, 20 §).

5 Lopuksi

Opinnäytetyön tarkoituksena oli saada tilitoimiston palkanlaskentaa avustava opas, joka sisältää lukuja ja ohjeita tilanteisiin, joissa normaalin tunti- / kuukausipalkan lisäksi on muuta huomioitavaa. Oppaan tavoitteena oli saada tieto yhteen nopeasti selailtavaan pakettiin, jotta aikaa ei menisi etsiessä tietoa muista lähteistä.

Oppaan sisältö koostuu palkanlaskennan lakisäännöksistä ja rakennus-, LVI- ja kuorma-autoalan työehtosopimuksien aiheen kannalta keskeisimmistä kohdista. Työehtosopimukset ja muut säädökset ovat yleensä vaikeaselkoista lakitekstiä, joten oppaaseen on pyritty selkeyttämään eri säädökset ja niiden tarkoitus, jonka tarkoituksena on säästää aikaa työntekijältä.

Oppaan sisällöstä tuli tiivis tietopaketti, josta löytyy tilitoimistossa asiakkaana olevien yritysten yleisimmin käyttämien työehtosopimusten huomioitavat poikkeukset. Oppaan tietoja tulisi päivittää vuosittain ja tämän vuoksi se tulee tilitoimiston käyttöön sähköisenä tiedostona, johon voidaan helposti tehdä tarvittavat muutokset ja lisäykset.

Oma osaamiseni on laajentunut tutkiessani eri lähteitä. Taulukoiden ja tekstin selkeyttämisen myötä asioita on joutunut pohtimaan ja tarkistamaan useita kertoja uudestaan, jotta opaaseen ei tulisi virheellistä tietoa. Vaikeutena opinnäytetyön tekemisessä oli ymmärtää vaikeaselkoista lähdetekstiä ja vaikka lopullisina lähteinä onkin lähinnä lakisäännöksiä ja työehtosopimuksia, oli käytössäni myös useita palkanlaskentaa käsitteleviä oppikirjoja, joissa moni asia oli esitetty selkeämmin, kuin lakitekstissä.

Oppaan luonteesta johtuen, teoreettinen viitekehys ja itse opinnäytetyö sisältävät melkolailla samat asiat, joten päätin aloittaa työn työstämisen keräämällä tarvitsemi tiedon ensin viitekehukseen. Oppaassa sama tieto on saanut tiiviimmän muodon ja aiheet ovat järjestelty eri tavalla, jotta palkanlaskija löytää siitä tarvitsemansa tiedon helpommin.

Opasta käyttäessä siitä varmasti nousee esiin asioita, joita voisi kehittää eteenpäin ja riippuen tilitoimiston asiakaskunnasta, siihen voi tulla tarvetta lisätä myös muiden alojen työehtosopimuksissa olevia asioita.

Lähteet

Autoliikenteen Työnantajaliitto ry:n ja Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry:n välinen Kuorma-autoalan työehtosopimus 1.2.2014-31.1.2017.

Eskola, Anne 2007. Palkka. työsuhteen ja palkanlaskennan perusteet. Otava, Helsinki.

Laki itsenäisyyspäivän viettämisestä yleisenä juhla- ja vapaapäivänä 26.11.1937/388.

Elinkeinoelämän keskusliiton ja Suomen ammattiliittojen keskusjärjestö SAK ry:n välinen Lomapalkkasopimus 21.3.2005. <https://www.finlex.fi/data/tes/kjs10422-TT117lomap2005.pdf>. Luettu 16.4.2015.

LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry:n ja Rakennusliitto ry:n Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus 20.3.2014-29.2.2016. <https://www.finlex.fi/data/tes/stes4463-TT146TaloLvi1403.pdf>. Luettu 16.4.2015.

Rakennusalan työntekijäin vuosilomia koskeva työehtosopimus 16.9.1997. <https://www.finlex.fi/data/tes/stes4484-TT72Rakennus1403.pdf>. Luettu 16.4.2015.

Sairausvakuutuslaki 21.12.2004/1224

Stenbacka, Juha & Söderström, Terttu 2012. Palkanlaskenta. 2. Uudistettu painos. Sanoma Pro, Helsinki.

Syvänperä, Outi & Turunen, Leena 2012. Palkkavuosi. 7. uudistettu painos. Edita, Helsinki.

Talonrakennusteollisuus ry:n ja Rakennusliitto ry:n välinen Rakennusalan työehtosopimus urakkahinnoitteluineen 2014-2016. <https://www.finlex.fi/data/tes/stes4484-TT72Rakennus1403.pdf>. Luettu 16.4.2015.

Työaikalaki 9.8.1996/605.

Työehtosopimuslaki 7.6.1946/436.

Työsopimuslaki 26.1.2001/55.

Vuosilomalaki 18.3.2005/162.

Palkanlaskennan opas

Sisältö

Vuosiloma	2
<i>Työssäolopäivien veroisia poissaolopäiviä:</i>	2
Rakennusala	3
Kuorma-autoala	4
LVI-ala	4
Lisä- ja ylityöt	5
Rakennusala	5
Sunnuntaityö ja arkipyhäkorvaukset	5
Rakennusala	5
LVI-ala	6
Kuorma-autoala	6
Työajan lyhennys	7
Rakennusala	7
LVI-ala	7
Kuorma-autoala	7
Sairausajan palkanmaksu	9
Rakennusala	9
LVI-ala	10
Perhevapaat	11
Rakennusala	11
LVI-ala	11
Muuta huomioitavaa	11
Rakennusala	11
LVI-ala	12
Kuorma-autoala	13

Vuosiloma

- Jos työnsuhde on kestänyt lomanmääräytymisvuoden (1.4.-31.3.) loppuun mennessä vähintään vuoden, lomapäiviä kertyy 2,5 jokaiselta lomanmääräytymiskuukaudelta.
  - alle vuoden kestäneissä työsuhteissa lomaa kertyy 2 pv/työssäolokuukausi
- Täysi lomanmääräytymiskuukausi:
  - kalenterikuukausi, jonka aikana on kertynyt vähintään 14 työssäolopäivää, tai vähintään 35 työtuntia
  - ensisijaisesti käytetään 14 päivän sääntöä, mutta jos lomanmääräytymisvuodessa on yksikin kuukausi, jolloin tämä sääntö ei täyty, käytetään 35 tunnin sääntöä
  - vain jos työsuhteen ehdot muuttuvat vuoden aikana, voidaan näitä kahta sääntöä käyttää rinnakkain
  - Jos työntekijälle ei kertyisi lomaa näitä sääntöjä noudattamalla ollenkaan, on hänellä kuitenkin oikeus saada vapaata 2 päivää/työssäolokuukausi. Näiltä päiviltä maksetaan lomakorvausta edellisen lomanmääräytymisvuoden ansioiden perusteella.

Työssäolopäivien veroisia poissaolopäiviä:

- vuosiloman arkipäivät
  - äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaa
  - tilapäinen hoitovapaa lapsen sairastuessa
  - sairauspoissaolot (enintään 75 työpäivää/vuosi)
  - opintovapaa (enintään 30 työpäivää/vuosi)
  - lomautuspäivät (enintään 30 työpäivää/vuosi) tai niihin verrattavat työaikajärjestelyt (enintään 6kk kerrallaan lomanmääräytymisvuoden aikana)
  - reservin kertausharjoitukset
-
- Vuosilomapalkka maksetaan ennen loman alkua
    - alle viikon pituiselta lomajaksolta voidaan lomapalkka maksaa normaalisti noudatettavana palkanmaksupäivänä
  - Loman ajalta työntekijälle maksetaan sama palkka, kuin työssäoloajalta
    - Luontoisedut ovat voimassa myös loman aikana. Edut, joita ei ole mahdollista käyttää loman aikana (yleensä ravinoetu), korvataan rahana.
    - Jos työaika ja/tai palkka muuttuvat lomanmääräytymisvuoden aikana, työnantaja ja työntekijä voivat yhdessä sopia niin, että lomapalkka lasketaan keskimääräisen viikko- tai kuukausipalkan mukaan.
  - Työsuhteen päättyessä maksetaan korvausta kertyneistä lomapäivistä
    - Jos työsuhteen ensimmäiseltä ja viimeiseltä kuukaudelta on kertynyt yhteensä vähintään 14 työpäivää tai 35 työtuntia, lasketaan ne yhdeksi täydeksi lomanmääräytymiskuukaudeksi.

Tunti- ja suorituspalkkaa saavien työntekijöiden, joiden loma kertyy 14 päivän säännön mukaan, lomapalkka lasketaan kertomalla hänen keskipäiväpalkkansa viereisen taulukon mukaisella kertoimella.

Keskipäiväpalkka lasketaan jakamalla lomanmääräytymisvuoden aikana maksettu tai maksettavaksi erääntynyt palkka (hätä- ja ylityöstä maksettavaa korotusta lukuun ottamatta) tehtyjen työpäivien määrällä, johon lisätään säännöllisen vuorokautisen työajan lisäksi tehtyjen työtuntien 1/8. Jos viikkoittaisten työpäivien määrä on yli tai alle 5, kerrotaan keskipäiväpalkka viikkoittaisten työpäivien määrällä ja jaetaan 5:llä.

Lomapäivien määrä	Kerroin	Lomapäivien määrä	Kerroin	Lomapäivien määrä	Kerroin
2	16	12	86,4	22	162,4
3	23,5	13	94	23	170
4	31	14	101,6	24	177,6
5	37,8	15	108,8	25	185,2
6	44,5	16	116	26	192,8
7	51,1	17	123,6	27	200
8	57,6	18	131,2	28	207,2
9	64,8	19	138,8	29	214,8
10	72	20	146,4	30	222,4
11	79,2	21	154,4		

Jos lomapäivien määrä on yli 30, korotetaan kerrointa luvulla 7,2/lomapäivä

Alle 14 päivää/kk työskentelevän tuntipalkkalaisen lomapalkka on alle vuoden kestäneessä työsuhteessa 9% bruttopalkasta ja yli vuoden kestäneessä työsuhteessa 11,5%, lukuun ottamatta yli- tai hätätyöstä maksettua korotusta.

Säännöllisen vuorokautisen työajan ollessa alle 8h, lomapalkka lasketaan kertomalla viikon säännöllisten työtuntien lukumäärä viereisen taulukon mukaisella kertoimella ja jakamalla saatu tulos 40:llä.

Lomapäivien määrä	Kerroin	Lomapäivien määrä	Kerroin	Lomapäivien määrä	Kerroin
2	1,8	12	10,8	22	20,3
3	2,7	13	11,8	23	21,3
4	3,6	14	12,7	24	22,2
5	4,5	15	13,6	25	23,2
6	5,4	16	14,5	26	24,1
7	6,3	17	15,5	27	25
8	7,2	18	16,4	28	25,9
9	8,1	19	17,4	29	26,9
10	9	20	18,3	30	27,8
11	9,9	21	19,3		

Jos lomapäivien määrä on yli 30, korotetaan kerrointa luvulla 0,9/lomapäivä

Rakennusala

- Lomarahaa kertyy 18,5% (koululaisilla ja opiskelijoilla 14%) lomanmääräytymisvuonna maksetusta palkasta mukaan lukien yli- ja hätätyöstä maksetut korvaukset.
  - Lomarahasta 14% on kesälomaosuuden määrä ja 4,5% talvilomaosuuden määrä, jotka maksetaan ennen kyseisen loman alkamista.
- Lomarahaa ei saa sisällyttää aikapalkkoihin tai urakkahintoihin edes lyhyissä työsuhteissa
- Työntekijä, joka työsuhteensa kestäessä on ollut työssä alle 14 päivää, ei ole oikeutettu lomarahaan, jos hän irtisanoutuu itse tai jos työnantaja purkaa hänen työsuhteensa työntekijästä johtuvista syistä.
- Perhevapaan aikana kertyneiltä lomapäiviltä lomarahaa on tuntipalkka kerrottuna 12:lla.
  - Lomanmääräytymiskauden sisältäessä sekä työ- että perhevapaapäiviä, maksetaan perhevapaan perusteella kertyneestä lomarahasta sen suhteellinen osuus.

Kuorma-autoala

- Jo ansaittua vapaapäivää ei lueta lomapäiväksi.
- Vuosiloman alkamisajankohtaan asti kestäneen kaksiviikkojakson osan aikana tehdystä työstä kertyy vapaapäiviä seuraavasti (määräys ei koske vapaapäivänä tehtyä työtä):
  - 3 työpäivää -> 1 vapaapäivä
  - 5 työpäivää -> 2 vapaapäivää
  - 8 työpäivää -> 3 vapaapäivää
  - 10 työpäivää -> 4 vapaapäivää
- Vapaapäivä voi olla myös sunnuntai tai juhlapyhä

- Jos työntekijän palkka on sovittu kaksiviikkojaksopalkaksi, on jakson työosuudelle kohdistuvaa jaksopalkan osaa vastaava työtuntimäärä loman takia vajaiksi jäävissä jaksoissa viereisen taulukon mukainen.

Lomapäivien lukumäärä		Lomapäivien lukumäärä	
1	73,5	7	33,5
2	66,5	8	26,5
3	60	9	20
4	53,5	10	13,5
5	46,5	11	6,5
6	40		

- Jos työtuntien määrä on enemmän, maksetaan niistä yksinkertainen tuntipalkka.

- Lomaltapaluuraha on 50% vuosilomapalkasta.
- Lomaltapaluurahasta maksetaan puolet lomalle lähdettäessä ja puolet lomalta palatessa.
- Jos vuosiloma on jaettu, maksetaan jokaisen loman osan päätyttyä sitä vastaava osa lomaltapaluurahasta.
- Paikallisesti voidaan sopia koko lomaltapaluurahan maksamisesta viimeisen maksettavan lomanosan yhteydessä.
- Työnantajan irtisanoessa työntekijän vuosiloman aikana muusta kuin työntekijästä johtuvasta syystä niin, että työntekijä ei enää palaa vuosilomaltaan työhön, on hänellä silti oikeus lomaltapaluurahaan.
- Eläkkeelle jäävän työntekijän lomaltapaluuraha on 50% siitä vuosilomapalkasta ja mahdollisesta vuosilomakorvauksesta, johon työntekijä on oikeutettu.

LVI-ala

- Lomaltapaluuraha on 50% työntekijän vuosilomapalkasta.
- Lomaltapaluurahasta maksetaan puolet lomalle lähdettäessä ja puolet lomalta palatessa.
- Jos vuosiloma on jaettu, maksetaan jokaisen loman osan päätyttyä sitä vastaava osa lomaltapaluurahasta.
- Paikallisesti voidaan sopia koko lomaltapaluurahan maksamisesta viimeisen maksettavan lomanosan yhteydessä.
- Lomaltapaluuraha voidaan myös sopia annettavaksi palkallisena vapaana.

Lisä- ja ylityöt

- Kahdelta ensimmäiseltä vuorokauden säännöllisen työajan ylittävältä tunnilta maksetaan 50%:lla korotettua palkkaa ja siitä seuraavilta tunneilta 100 %:lla korotettua palkkaa.
- Viikoittaisen säännöllisen työajan ylittävältä osalta maksetaan ylityökorvauksena 50 %:lla korotettua palkkaa siltä osin, kun se ei mene päällekkäin vuorokautisen ylityöajan kanssa.
- Jos ylityökorvaus annetaan vapaa-aikana, lasketaan vapaa-ajan pituus samalla tapaa korotettuna.
- 4 kk:n aikana ylitöitä voidaan teettää enintään 138h tai 250h vuodessa.
  - Lisätöiden teettämisestä voidaan paikallisesti sopia tehtäväksi maksimissaan 80 tuntia kalenterivuodessa, mutta silloinkaan lisä- ja ylitöiden yhteistuntimäärä ei saa ylittää 138 tuntia neljässä kuukaudessa.
  - Työehtosopimuksella voidaan sopia säädetystä neljän kuukauden ajanjaksosta toisin. Työehtosopimukseen perustuva ajanjakso saa kuitenkin olla enintään 12 kk, eikä ylityön vuosittainen enimmäismäärä saa ylittyä.

Rakennusala

- Ylitöiden enimmäismäärän tarkastelujaksoina käytetään kalenterivuotta ja neljää kuukautta, ellei paikallisesti ole sovittu, että tarkastelujaksona käytetään yksinomaan kalenterivuotta.

Sunnuntaityö ja arkipyhäkorvaukset

- Sunnuntaityötä on työ, jota tehdään sunnuntaina, kirkollisena juhlapyhänä, vapunpäivänä tai itsenäisyyspäivänä.
  - Säännöllisen työajan puitteissa tehdystä sunnuntaityöstä on maksettava erillisenä sunnuntaillisana 100 %:lla korotettua palkkaa, ja ylitöistä maksetaan korvaus samalla tavalla, kun arkipäivänä tapahtuvasta ylityöstä.
  - Sunnuntaillisia ei voida vaihtaa vapaa-aikaan.

Rakennusala

- Työntekijälle maksetaan työajan lyhennyksestä ja arkipyhistä erillistä palkanosaa, joka on 7,7% maksetusta tai maksettavaksi erääntyneestä palkasta yli- tai hätätyökorvaukset mukaan lukien.
  - Korvausta maksetaan:
    - Uudenvuodenpäivältä
    - Loppiaiselta
    - Pitkäperjantailta
    - 2. Pääsiäispäivältä
    - Vapunpäivältä
    - Helatorstailta

- Juhannusaatolta
- Jouluaatolta ja joulupäivältä
- Palkanosa maksetaan jokaisen säännöllisen palkanmaksun yhteydessä.
- Erillistä palkanosaa ei makseta lomansa aikana työskenteleville opiskelijoille ja koululaisille.
- Palkanosa maksetaan työmuodosta riippumatta, eikä sitä saa sisällyttää työntekijän urakka-, aika- tai palkkiopalkkaan.
- Vapunpäivältä, helatorstailta, juhannus- ja jouluaatolta sekä joulupäivältä maksetaan tehty työ sunnuntaityön mukaisesti.
  - Pääsiäislauantaina tehdystä työstä (ei lämmitys-/vartiointityö) maksetaan enintään kahdeksalta tunnilta 50 %:lla korotettu palkka ja lisäksi mahdolliset ylityökorvaukset.
- Vapaina annettavat arkipyhät ja itsenäisyyspäivä korvataan 8 tunnin mukaan
  - Alle 8h päivässä säännöllisesti työskenteleville työntekijöille korvaus maksetaan sovittuun työajan mukaisesti.

LVI-ala

- Tuntipalkkaiselle työntekijälle maksetaan keskituntiansion mukainen palkka seuraavilta pyhiltä niiden sattuessa arkipäivälle:
  - Uudenvuodenpäivä
  - Loppiainen
  - Pitkäperjantai ja 2. Pääsiäispäivä
  - Vapunpäivä
  - Helatorstai
  - Juhannusaatto
  - Jouluaatto, sekä 1. ja 2. joulupäivä
- Arkipyhäkorvauksen edellytyksenä on, että työsuhde on kestänyt vähintään kuusi viikkoa ennen arkipyhää. Korvausta ei myöskään makseta, jos:
  - Työntekijä on luvatta poissa arkipyhää edeltävänä tai lähinnä seuraavana työpäivänä.
  - Arkipyhä sijoittuu vanhempain-, perhe- tai kuntoutusvapaan sisään.
  - Arkipyhä sijoittuu lomautusta seuranneen kahden ensimmäisen viikon ulkopuolelle.
  - Arkipyhä jää sellaisen sairausjakson sisään, jolta työnantajalla ei ole palkanmaksuvelvoitetta.

Kuorma-autoala

- Pääsiäislauantai, juhannus- ja jouluaatto ovat vapaapäiviä.
- Itsenäisyyspäivän sattuessa lyhennysvapaajakson sisään, katsotaan itsenäisyyspäivän palkka maksetuksi.

Työajan lyhennys

Rakennusala

- Työntekijälle maksetaan työajan lyhennyksestä ja arkipyhistä erillistä palkanosaa, joka on 7,7% työntekijälle maksetusta tai maksettavaksi erääntyneestä palkasta yli- tai hätätyökorvaukset mukaan lukien.
  - Palkanosa maksetaan jokaisen säännöllisen palkanmaksun yhteydessä.
  - Erillistä palkanosaa ei makseta lomansa aikana työskenteleville opiskelijoille ja koululaisille.
  - Palkanosa maksetaan työmuodosta riippumatta, eikä sitä saa sisällyttää työntekijän urakka-, aika- tai palkkiopalkkaan.

LVI-ala

- Työajan lyhennys on 96h vuodessa ja se annetaan vapaapäivinä työnantajan määräämänä aikana.
  - Vapaa voidaan antaa myös lyhentämällä päivittäistä työaika.
- Lyhennysvapaan ajankohdasta tulee ilmoittaa vähintään kaksi viikkoa ennen vapaata.
  - Jos lyhennysajan ajankohdat on ennakoon määritelty työajan käyttösuunnitelmaan, on työnantajalla oikeus siirtää ilmoitettuja lyhennysvapaita ilmoittamalla siitä vähintään viikko ennen vapaata.
- Työajan lyhennyksen säästämisestä tai pitämättä jättämisestä voidaan erikseen sopia, mutta lyhennysvapaata ei voida siirtää työsuhteen ulkopuolella pidettäväksi.
- Työntekijälle maksetaan työajan lyhennyksestä ja arkipyhistä lyhennysrahaa, joka on 5,5 % työntekijälle maksetusta tai maksettavaksi erääntyneestä palkasta yli- tai hätätyökorvaukset mukaan lukien.
- Jos säännöllinen työaika on alle 40 tuntia ja vähintään 24 tuntia viikossa, eikä työntekijä lyhyemmän työaikansa vuoksi kuulu työajan lyhennysjärjestelmän piiriin, maksetaan hänelle lyhennysrahaa vastaava 5,5 % suuruinen erillinen palkanosa.
  - Erillistä palkanosaa ei makseta lomansa aikana työskenteleville opiskelijoille ja koululaisille.

Kuorma-autoala

- Työajan lyhennys koskee niitä työaikamuotoja, joissa säännöllinen työaika on 40h/viikko tai 80h kahdessa viikossa.
  - Lisäksi edellytyksenä on, että työntekijällä on enintään 30 arkipäivän pituinen vuosiloma.
- Työajan lyhennys koskee myös osa-aikaisia työntekijöitä riippumatta siitä, miten osa-aikajärjestely on toteutettu.

- Osa-aikaisen työntekijän työaikaa lyhennetään suhteessa hänen tekemäänsä säännölliseen työaikaan.
- Työajan lyhennyksen määrästä vähennetään vuotuista työaikaa lyhentävät sopimukseen tai käytäntöön perustuvat vuosilomajärjestelyt tai vuosittain säännöllisesti toistuvat ylimääräiset vapaapäivät.

Työaikaa lyhennetään kalenterivuosittain vuoden alusta, tai sitä myöhemmästä työsuhteen alkamisesta lukien säännöllisen työajan kertymän mukaan seuraavasti (yksi päivä = 8h):

A. Loppiainen lauantaina tai sunnuntaina		B. Loppiainen muuna arkipäivänä kuin lauantaina	
Työtuntimäärä vähintään	Lyhennys	Työtuntimäärä vähintään	Lyhennys
94	1 päivää	90	1 päivää
188	2 päivää	180	2 päivää
283	3 päivää	270	3 päivää
377	4 päivää	360	4 päivää
471	5 päivää	447	5 päivää
565	6 päivää	537	6 päivää
660	7 päivää	627	7 päivää
754	8 päivää	717	8 päivää
848	9 päivää	807	9 päivää
942	10 päivää	893	10 päivää
1036	11 päivää	983	11 päivää
1131	12 päivää	1073	12 päivää
1225	13 päivää	1163	13 päivää
1319	14 päivää	1253	14 päivää
1413	15 päivää	1340	15 päivää
1508	16 päivää	1430	16 päivää
1602	17 päivää	1520	17 päivää
1696	18 päivää	1610	18 päivää
		1693	19 päivää

- Lyhennysvapaapäivät annetaan yhdessä tai useammassa erässä joko vuosiloman yhteydessä, yhdessä työntekijän muun vapaapäivän kanssa tai lyhennysvapaapäiviä keskenään yhdistäen.
  - Työnantajan ja työntekijän kesken voidaan erikseen sopia myös jostakin muusta lyhennysvapaapäivän antamistavasta ja työntekijän suostumuksella vapaapäiviä voidaan antaa myös ennen niiden ansaitsemista.
- Yksi vapaapäivä vastaa 8 tunnin lyhennystä.
  - Jos ansaittuna on vähintään kymmenen lyhennysvapaapäivää, annetaan lyhennysvapaapäivät yhdistämällä niin, että työntekijälle muodostuu yksi viiden päivän pituinen yhdenjaksoinen vapaa.
  - Jos työntekijä on ansainnut vähintään 15 lyhennysvapaapäivää, yhdistetään lyhennysvapaapäivät niin, että työntekijälle muodostuu kaksi viiden päivän pituista yhdenjaksoista vapaata.
- Lyhennyksen ajalta palkka maksetaan keskituntiansion mukaan.
  - Työsuhteen päättyessä maksetaan työajan lyhennyksestä korvaus lopputilin yhteydessä.
  - Jos työntekijälle on työsuhteen päättyessä annettu liikaa vapaata, voidaan se pidättää palkkaennakkona työntekijän lopputilistä.
- Työntekijän sairastuessa: Jos annettava vapaa sisältyy säännöllisiin työtunteja kartuttavaan aikaan, eikä estettä vapaan pitämiseksi ole ollut tiedossa vapaan ajankohtaa ilmoittaessa, katsotaan vapaapäivä pidetyksi.
  - Jos työntekijä kuitenkin sairastuu ennen viiden päivän pituista yhdenjaksoista lyhennysvapaata ja sairaus kestää koko lyhennysvapaajakson ajan, siirretään

lyhennysvapaa annettavaksi myöhemmin työntekijän niin pyytäessä. Siirto tehdään vain yhden viiden päivän lyhennysvapaajakson osalta kalenterivuodessa.

- Mikäli työntekijälle ilmoitetaan sairausloman aikana työajan lyhennysvapaan antamisesta lääkärintodistuksesta ilmenevän sairausloman jälkeen ja työntekijän sairausloma sitten jatkuu, siirretään sairauden alle jäävät lyhennysvapaapäivät annettavaksi myöhemmin.

Sairausajan palkanmaksu

- Työsuhteen kestänyt vähintään kuukauden työntekijä on oikeutettu täyteen palkkaansa sairastumispäivältä ja sitä seuraavilta 9 arkipäivältä.
  - Alle kuukauden kestäneessä työsuhteessa työntekijällä on oikeus 50% suuruiseen palkkaan.
  - Työnantajan palkanmaksuvelvollisuuden päätyttyä työntekijällä on oikeus sairausvakuutuslain mukaiseen päivärahaan.
  - Jos sama sairaus uusiutuu 30 päivän kuluessa siitä, kun päivärahaa viimeksi maksettiin, alkaa oikeus päivärahaan sairastumispäivää seuraavasta päivästä ja työnantaja on velvollinen maksamaan palkan ainoastaan sairastumispäivältä.

Rakennusala

- Työkyvyttömyysajan palkanmaksun kesto määräytyy sen perusteella, kuinka pitkä työntekijän yhdenjaksoinen työsuhteen kesto on ollut ennen työkyvyttömyyden alkua.

Sairausajan palkkaa maksetaan seuraavan taulukon mukaisesti:

Työsuhteen kesto	Sairausajan palkanmaksun ajanjakso
alle 2 viikkoa	-
yli 2 viikkoa	sairausvakuutuksen karenssiaika (9pv)
yli 1kk	28 kalenteripäivää
yli 3 vuotta	35 kalenteripäivää
yli 5 vuotta	42 kalenteripäivää
yli 10 vuotta	56 kalenteripäivää

Tapaturma-ajan palkkaa maksetaan seuraavan taulukon mukaisesti:

Työsuhteen kesto	Sairausajan palkanmaksun ajanjakso
alle 3 vuotta	28 kalenteripäivää
yli 3 vuotta - alle 5 vuotta	35 kalenteripäivää
yli 5 vuotta - alle 10 vuotta	42 kalenteripäivää
yli 10 vuotta	56 kalenteripäivää

- Sairausajan palkka maksetaan ensimmäisestä työkyvyttömyyspäivästä lukien, jos työntekijä on ollut yrityksessä töissä vähintään vuoden tai työkyvyttömyyden kestäessä yli sairausvakuutuksen karenssiajan (yhdeksän arkipäivää).
  - Alle vuoden kestäneessä työsuhteessa sairausajan palkka maksetaan toisen työkyvyttömyyspäivän alusta lukien.

- Tapaturmasta ja ammattitaudista aiheutuneen työkyvyttömyyden ajalta maksetaan palkkaa ensimmäisen työkyvyttömyyspäivän alusta lukien.
- Sairastumisen tai tapaturman sattuessa kesken työvuoron, maksetaan normaali palkka työvuoron loppuun.
- Tuntipalkkaiselle maksetaan perustunneilta palkka ilman työajasta johtuvia lisiä kesken olevan työn perusteella, tai muutoin määräytyvä perustuntipalkka.
- Urakkapalkkatyössä maksetaan kesken olevan urakan keskituntiansio, niin kauan kuin urakka kestää.
  - Jos työkyvyttömyys jatkuu urakan jo päätyttyä, muuttuu palkka ennen urakkaa voimassa olleen palkan suuruiseksi.
- Sairaudesta johtuvan työkyvyttömyyden palkka on sairausvakuutuksen karenssiajalta enintään 16,01 €/h (1.6.2015 jälkeen 16,07 €/h) ja palkalliselta loppujaksolta 20,04 €/h (1.6.2015 jälkeen 20,11 €/h).
  - Työkyvyttömyyden johtuessa tapaturmasta tai ammattitaudista, palkka maksetaan täysimääräisesti.
- Jos työkyvyttömyys uusiutuu samasta perusteesta enintään 30 päivän kuluessa siitä, kun työntekijälle on maksettu työkyvyttömyysajan palkkaa tai sairauspäivärahaa, määräytyy työkyvyttömyysajan palkanmaksun kesto ensimmäisen samasta perusteesta aiheutuneen työkyvyttömyyden alusta lukien.
  - Työkyvyttömyyden uusiutumistapauksessa sairausajan palkka maksetaan aina ensimmäisestä työkyvyttömyyspäivästä lukien.
- Jos työkyvyttömyyden aiheuttajana on äkillinen hammassairaus, joka vaatii hoitotoimenpiteitä saman päivän tai saman työvuoron aikana, maksetaan hoitotoimenpiteen ajalta palkkaa, kuitenkin enintään 16,01 €/h (1.6.2015 jälkeen 16,07 €/h).
  - Oikeus korvaukseen edellyttää, että työsuhde on kestänyt vähintään kaksi viikkoa ja että työkyvyttömyys ja hoidon kiireellisyys on osoitettu hammaslääkärin todistuksella.
- Työntekijällä on oikeus sairausajan palkkaan syöpäsairauden edellyttämän hoitotoimenpiteen aiheuttaman työkyvyttömyyden ajalta.

LVI-ala

- Työkyvyttömyysajan palkanmaksun kesto määräytyy sen perusteella, kuinka pitkä työntekijän yhdenjaksoinen työsuhteen kesto on ollut ennen työkyvyttömyyden alkua. Sairausajalta palkkaa maksetaan keskituntiansion mukaan seuraavasti:

Työsuhteen kesto	Sairausajan palkanmaksun ajanjakso
alle kuukausi	-
yli 1kk	28 kalenteripäivää
yli 3 vuotta	35 kalenteripäivää
yli 5 vuotta	42 kalenteripäivää
yli 10 vuotta	56 kalenteripäivää

- Jos työkyvyttömyys uusiutuu saman sairauden johdosta 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta hänelle viimeksi suoritettiin sairausajan palkkaa, ei työntekijä ole oikeutettu uuteen sairausajan palkan ajanjaksoon.
- Jos työsuhde on kestänyt alle vuoden, on työkyvyttömyyden alkamispäivä (tai mikäli työkyvyttömyys on alkanut kesken työpäivän, sitä seuraava työpäivä) palkaton.

- Jos sairauden aiheuttama työkyvyttömyys jatkuu sairastumispäivän jälkeen vähintään kuusi arkipäivää, maksetaan palkka työkyvyttömyyden alusta alkaen.
- Työtapaturman aiheuttaman työkyvyttömyyden ajalta maksetaan täysi palkka, vaikka työsuhte olisi kestänyt alle kuukauden ja palkka maksetaan jo ensimmäiseltä työkyvyttömyyspäivältä.

Perhevapaat

- Vanhempainvapaana voidaan pitää enintään 2 vähintään 12 arkipäivän pituista jaksoa.
- Työntekijällä on oikeus hoitovapaaseen alle 3-vuotiaan lapsensa hoitamiseksi.
- Ottolapsen kodalla oikeus hoitovapaaseen jatkuu kuitenkin siihen asti, kun lapseksi ottamisesta on kulunut kaksi vuotta, enintään siihen asti, kun lapsi aloittaa koulun.
- Hoitovapaalla voi olla vain toinen vanhemmista tai huoltajista kerrallaan.
- Työntekijällä on oikeus tilapäiseen hoitovapaaseen lapsensa, tai samassa taloudessa asuvan, alle 10-vuotiaan lapsen sairastuessa äkillisesti.
  - Vapaan pituus on enintään 4 työpäivää kerrallaan ja on se on tarkoitettu sairaan lapsen hoidon järjestämiseksi.
- Työnantaja ei ole velvollinen maksamaan palkkaa perhevapaiden ajalta, mutta ansionmenetyks lääketieteellisten tutkimusten ajalta on korvattava, jos raskaana olevan työntekijän lääkärintarkastuksia ei voida suorittaa työajan ulkopuolella.

Rakennusala

- Työntekijällä on oikeus äitiys- tai isyysvapaaseen työsuhteen jatkuttua vähintään 6kk ennen lapsen syntymää.
  - Äitiysvapaan ajalta maksetaan 56 ja isyysvapaan ajalta kuusi arkipäivää sairastuvakuutuslain mukaista äitiys- ja isyyspäivärahaa vapaan alkamispäivästä lähtien.

LVI-ala

- Työntekijä, jonka työsuhte on jatkunut vähintään 6kk ennen lapsen syntymää, on oikeutettu saamaan palkkaa äitiysvapaalta 56 arkipäivän ajalta ja isyysvapaalta kuuden arkipäivän ajalta.
  - Palkan määrä muodostuu työntekijän palkan ja vanhenpainpäivärahan erotuksesta.

Muuta huomioitavaa

Rakennusala

- Työntekijän oltua töissä vähintään 1kk, hänellä on oikeus palkkaan:
  - vihkiväpäivänään
  - 50- ja 60-vuotispäivänään
  - varusmiespalvelun edellyttämän kutsunnan ja siihen liittyvän lääkärikäynnin päiväältä
  - kertausharjoituspäiviltä (jotka olisivat muuten työpäiviä)
  - läheisen omaisen hautauspäivältä

- Läheisiin omaisiin luetaan aviopuoliso, lapset, sisarukset, vanhemmat sekä aviopuolison vanhemmat.
- Sääolosuhteiden estäessä työnteon, maksetaan odotusajalta palkkaa, jos työnantaja on ilmoittanut, että työntekijän on jätävä työpaikalle.
  - Työnjohdon ilmoittaessa, ettei työtä voida jatkaa, maksetaan korvaus päivittäisistä matkakustannuksista ja odotusajan palkkaa työvuoron loppuun, kuitenkin enintään kahdelta tunnilta.
- Hälytysluontoisesta työstä maksetaan hälytysrahana 13,30€ työntekijän varsinaisen palkan lisäksi.
  - Hälytysluontoinen työ alkaa, kun työntekijä on kutsuttu kotoaan takaisin työhön.

LVI-ala

- Ilta- ja yövuoron tunneilta maksetaan vuorolisänä 1€/h iltavuorosta (klo 17-23) ja 2,02€/h yövuorosta (klo 23-06)
  - Vuorotyölisää ei makseta säännöllisen työajan ylittäviltä ylityötunneilta, joista maksetaan ylityölisää.
  - Säännöllistä työaikaa tilapäisesti siirrettäessä maksetaan ilta- ja yötyöstä samansuuruista lisää kuin vuorotyössä.
- Työvuoroluettelosta on käytävä ilmi työajan alkaminen ja päättymisen sekä päivittäiset ja viikoittaiset lepoajat.
  - Jos työvuoroja muutetaan niin, että muutettu työvuoro alkaa alle kolmen työvuoron kuluessa ilmoituksesta, maksetaan ensimmäiseen viiteen vuoroon sijoittuvilta aiemmin ilmoitetusta poikkeavilta työtunneilta lisäkorvauksena 2,36 €/h.
  - Ilta- ja yötyölisää ei makseta yhtä aikaa tämän lisän kanssa.
- Työntekijällä on oikeus keskituntiansionsa mukaiseen palkkaansa
  - 50- ja 60-vuotispäivänään
  - varusmiespalvelun edellyttämän kutsunnan ja siihen liittyvän lääkärikäynnin päivältä
- Reservin kertauharjoitusten ajalta palkkaa maksetaan siten, että naimisissa oleva tai muuten huoltovelvollinen saa valtion maksaman reserviläispalkan kanssa täydet palkkaedut ja ei-huoltovelvollinen 2/3 niistä. Lauantailta ja sunnuntailta maksettavaa reserviläispalkkaa tai lapsikorotusosaa ei voida vähentää maksettavasta palkanosasta.
- Vähintään kuukauden työsuhteessa olleella työntekijällä on oikeus keskituntiansion mukaiseen palkkaansa sellaisissa tapauksissa, joissa on kysymys työntekijäin vanhempien, puolison tai lasten kuolemantapauksesta, tai niissä tapauksissa, joissa työntekijä joutuu henkilökohtaisesti suorittamaan veljensä, sisarensa tai aviopuolisonsa vanhempien kuolemantapauksesta johtuvat toimenpiteet.
- Jos työntekijä kutsutaan takaisin työhön yrityksessä käytännössä olevana työaikana 18.00 - 06.00 välisenä aikana hänen jo välillä poistuttuaan, maksetaan hänelle korvauksena yhden tunnin henkilökohtainen aikapalkka.
  - Varsinaiselta työajalta maksetaan palkka työehtosopimuksen mukaan.
  - Alle tunnin kestävästä työstä maksetaan yhden tunnin palkka.
- Hälytysluontoisesta työstä maksetaan hälytysrahana kahden tunnin henkilökohtainen aikapalkka.
  - Varsinaiselta työajalta maksetaan 100 % lisä, kuitenkin enintään siihen asti, kunnes yrityksessä käytännössä oleva työaika seuraavana aamuna alkaa. Tämä lisä sisältää ylityökorvaukset ja se maksetaan keskituntiansion perusteella.
  - Jos hälytystyö suoritetaan sunnuntaina tai muuna lepopäivänä, jatkuu lisä koko työn ajan päättyen kuitenkin kuten edellä on sanottu. Lisäksi maksetaan sunnuntaityölisä ja mahdollinen viikkolepokorvaus.

- Hälytysluontoisessa työssä myös matkustusaika luetaan työaikaan.
  - Alle tunnin kestävästä työstä maksetaan yhden tunnin palkka.
- Varallaoloa ei lueta työaikaan, mutta siitä on sovittava kirjallisesti. Sopimuksesta on käytävä ilmi varallaolosta maksettava korvaus, sekä varallaolon kesto ja sen luonne.
  - Jos työntekijän on oleskeltava asunnossaan varallaoloajan, on hänelle korvattava vähintään puolet varallaoloajasta joko rahana tai palkallisella vapaa-ajalla. Jos tätä velvollisuutta ei ole, korvataan vähintään 20 % varallaoloajasta.
- Kunnallisvaltuuston tai hallituksen jäsenenä toimivalle työntekijälle korvataan valtuuston tai hallituksen kokouksesta aiheutuva säännöllisen työajan ansionmenetys niin, että työntekijä saa yhdessä kunnan maksaman ansionmenetyksen korvauksen ja palkkion kanssa täydet palkkaedut.
  - Korvauksen edellytyksenä on, että työntekijä on toimittanut työnantajalle selvityksen kunnan maksamasta korvauksesta ja palkkiosta.
- Kehityskeskusteluun käytetystä ajasta maksetaan työntekijälle palkkaa seuraavasti:
  - Aikatyöstä tulevalle henkilökohtainen aikapalkka
  - Urakatyöstä tulevalle työmaalla käytävän kehityskeskustelun ajalta henkilökohtainen aikapalkka
  - Urakatyöstä tulevalle muualla kuin työmaalla käytävän kehityskeskustelun ajalta keskituntiansio
- Työntekijällä on oikeus osallistua työmaallaan järjestettävään harjannostajaistilaisuuteen säännöllisenä työaikana. Harjannostajaistilaisuuteen osallistumisesta maksetaan työntekijälle hänen perustuntipalkkansa.

Kuorma-autoala

- Säännöllinen työaika on 80h kahden viikon jaksossa.
- Alle 4 tuntia ja 45 minuuttia kestävästä työstä maksetaan täysi 4 tunnin 45 minuutin palkka ja se luetaan työajaksi.